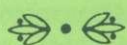

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-ben

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1991. JÚNIUS
cxxvi. évfolyam

A TARTALOMBÓL

Összefüggések

a mezőgazdaság válsága és az erdészeti politika között az EGK-ban

(Barna Tamás.)

168. oldal

A fakitermeléseknél a mennyiségi szemléletet meg kell változtatni.

(Javaslatok az erdőgazdálkodás fejlesztésére.)

170. oldal

Piacgazdaságban

az állami költségvetés a kutatóintézeteket nem finanszírozza, csak akkor, ha azok az egész társadalmat érintik.

(Interjú dr. Bondor Antallal.)

174. oldal

— Mi lesz veled erdőfeltárás?

(A hónap kérdése.)

179. oldal

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
 folyóirata.
CXXVI. évfolyam 6. szám (1991. június)
HU ISSN 1215-0398

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. **Tagjai:** Agócs József, Apatóczy István, dr. Balázs István, Barátossy Gábor, Bartha Dénes, Bolla Sándor, dr. Bondor Antal, Bús Mária, Dala László, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Gyöngyössy Péter, dr. Járasi Lőrinc, dr. Kárpáti László, Kertész József, Korbonszky Kazimírné, dr. Kovács Mátyás, dr. Oroszi Sándor (a bizottság helyettes elnöke), ifj. Páll Miklós, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Rakk Tamás, dr. Sonnevend Imre, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
 Telefon: 2016-293

Felelős kiadó: DR. SÉBOR JÓZSEF, a Monteditio KFT ügyvezető igazgatója. Kiadóhivatal: 1075 Budapest, Tanács krt. 5/a.

Telefon: 1412-890, 1325-186.

Nyomdai munkák: Monteditio KFT nyomdaüzeme, Budapest. Felelős vezető: Kasztanovics Ferenc.

Munkaszám: 1991-0160

A kézirat lezárva: 1991. június 13.

Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára: 30,- Ft. Előfizetés fél évre: 180,- Ft, egész évre: 360,- Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.

Az évi előfizetés ára: 10 USD.

СОДЕРЖАНИЕ

И. Бан: Вопросы регулирования использования древесных ресурсов	165
д-р М. Палл: Предложения по развитию лесного хозяйства	170
Я. Бодяи, И. Веперди, Е. Чурка: Лесохозяйственная рекреационная деятельность	181

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

GERELY FERENC: Franciaország erdészeti politikája és erdőgazdálkodása	163
BÁN ISTVÁN: Hozamszabályozási kérdések	165
BARNA TAMÁS: Összefüggések a mezőgazdaság válsága és az erdészeti politika között az EGK-ban	168
DR. PÁLL MIKLÓS: Javaslatok az erdőgazdálkodás fejlesztésére	170
VÁNDORGYŰLÉS '91	169

ERDŐMŰVELÉS

DR. PAPP TIVADAR: Természetszerű erdőgazdálkodás Alsó-Szászország szálalóerdeiben	172
---	-----

ERDÉSZETI KUTATÁS

PÁPAI GÁBOR: Interjú dr. Bondor Antallal, az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatójával	174
AGÓCS JÓZSEF: Hozzászólás az MTA Erdészeti Bizottsága elnökének gondolataihoz	176
DR. VÁRHELYI ISTVÁN: A mező- és erdőgazdasági vállalati munkabizottság tevékenysége a MTA dunántúli illetékességi területén	177

A HÓNAP KÉRDÉSE

BÁN Ó LÁSZLÓ: Mi lesz veled erdőfeltárás?	179
---	-----

TERMÉSZET- ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

BOGYAI JÁNOS, VEPERDI IRINA, WALTERNÉ CSURKA ESZTER: A rekreációt szolgáló erdészeti tevékenység	181
VADGAZDÁLKODÁS ÉS VADÁSZAT	184
GYÖKEREINK	185
TAROKK-SAROK	186
ERDŐKERÜLŐBEN	186
KÖNYVESPOLC	191
EGYESÜLETI HÍREK	193

INHALT

BÁN I.: Zur Ertragsregelung.	165
Páll, M.: Vorschläge zur Entwicklung der Forstwirtschaft.	170
BOGYAI, J. – VEPERDI, I. – WALTERNÉ CSURKA E.: Forstliche Tätigkeit im Dienste der Rekreation.	181

CONTENTS

BÁN, I.: Some aspects of the yield controll	165
PÁLL, M.: Proposals for the forestry sector improvement	170
BOGYAY, J., VEPERDI, I., W. CSURKA, E.: The forestry activities director towards recreation	181

GERELY FERENC

Franciaország erdészeti politikája és erdőgazdálkodása

A fejlett nyugati országok erdészeti politikájának alapelvei közt az erdők védelme, a tartamos erdőgazdálkodás megteremtése és a piac kedvező alakítása a cél. Ezért állami támogatással, az adózás kedvező formáival, a kutatás és az oktatás fejlesztésével, a közvélemény és a gazdálkodók közötti összhang javításával igyekeznek a célt elérni. Az Európai Gazdasági Közösség tagállamaiban jelentős a törekvés a mezőgazdasági területek erdősítésére; elsősorban a kis vágásfordulójú energiaerdők telepítését ösztönzik. Emellett a hagyományos erdőgazdálkodás területein első szempont a védelem és az értékfa termelése.

A jogi szabályozás minden területre kiterjed és igen részletes. Általában nem a büntetést helyezik előtérbe, hanem a támogatások megvonásával kényszerítik a gazdálkodót az állam által helyesnek tartott cselekvésre.

A következőkben közreadott franciaországi ismertető összehasonlítását a magyar viszonyokkal részben nehezíti, hogy a tárgyalt ország tulajdonviszonyai nagymértékben eltérnek az itthoni tulajdonviszonyoktól. Ennek ellenére — tekintve a várható változásokat és azt, hogy az erdőgazdálkodás szakmai irányítása mindenhol szektorsemleges — az információk figyelembevételét javaslom.

1. Alapadatok

Az erdőterület 4 Mha, az ország erdősültsége 25%.

A fajokmegoszlás: 65% lombos, 35% tűlevelű.

Az erdőterület tulajdonosok szerinti megoszlása:

állami	10%
közösségi	16%
magán	74%

Az erdészeti politika főbb alapelvei:

- a politika átfogó, azért, hogy egyaránt felölelje az erdő ökológiai, ökonómiai és szociális funkcióit;
- a politika hosszú távú azért, hogy a jövő nemzedékeinek fejlett erdővagyonot adjon át;
- a politika folyamatos és független, mert a beruházások választéka olyan elhatározásokon alapszik, amelyek logikája független az ökonómiai ciklusoktól és politikai kockázatoktól;
- a politika szerződéses, és tartalmazza az elkötelezettséget a felelős cselekvésre a döntések kiválasztásának szabadságánál és a beruházásoknál.

Az erdészeti politika legfontosabb szempontjai:

- fenntartani az élő erdő javait egy elfogadható minimális színvonalon a társadalom számára;
- biztosítani szerepét a tájhasználatban;
- hasznosítható fát termelni a fűrészrönktermelés jövedelmezőségének és termelékenységének optimális körülményei mellett;
- a faanyag hasznosításának elősegítése, a faipar fejlesztése és az export stratégiájának kialakítása.

2. Erdészeti irányítás

A tulajdonviszonyok területi megoszlása a következő:

- Az állami erdők (1,4 Mha) a koronabirtokokból származnak. Jelenleg kb. 25000 állami erdőterület van.
- A közösségi erdők (2,2 Mha) 95%—a települési erdő. Erdőterületüket vásárlással igyekeznek növelni.
- A magánerdők (10 Mha) 3,5 millió tulajdonos közt oszlanak meg, ebből 2 millió egy ha alatti erdőt birtokol. A 100 ha feletti területtel rendelkezők száma csak 10 000.

Nemzeti szinten az erdőgazdálkodást a mezőgazdasági miniszter irányítja 80 tagú személyzettel. Feladatuk az alábbi:

- az erdészeti politika meghatározása, végrehajtásának felügyelete;
- nemzeti erdőleltár;
- aktív részvétel a tudományos kutatás kialakításában;
- az erdőművelés pénzügyi támogatása a „Nemzeti Erdészeti Alap” gondozásával;
- az erdők (erdőtüzek, tarvágás ellenőrzése, közösségi szempontok) és a környezet védelme az erdészet révén (hegyvidéki területek rehabilitációja, dűnék megkötése);
- a piac fejlesztése és szervezése, fakitermelő és fűrészipari cégek beruházása, a teljes favertikum figyelemmel kísérése közgazdasági és műszaki szempontból;
- az állami erdőket kezelő Nemzeti Erdészeti Hivatal irányítása;
- az erdőbirtokok körzeti hivatalok által történő finanszírozásának és fejlesztésének összehangolása;
- nemzetközi ügyek.

1982-ben hajtották végre az irányítás dekoncentrációját, az Erdészeti Igazgatóság területi vagy osztályszinten ellenőrzi és befolyásolja a minisztérium külső szol-

gáztatásait. Területi szinten a mezőgazdasági és erdészeti igazgatóságok felelősek az erdészeti politika végrehajtásáért, együttműködve a Nemzeti Erdészeti Hivatal területi szerveivel és az erdőtulajdonosok területi hivatalaival. Osztályszinten a mezőgazdasági és erdészeti igazgatóságok felelősek az általános irányelvek és a területi feladatok végrehajtásáért, mint pl. az erdővédelem, a fakitermelés ellenőrzése, az erdőfelújítás, a magánerdők támogatása és a public relations.

A kapcsolattartás céljából két szervezetet hoztak létre:

- az Erdészet és Erdőgazdasági Termékek Főtanácsát,
- az Erdészet és Erdőgazdasági Termékek Területi Tanácsát.

A Nemzeti Erdészeti Hivatal pénzügyileg független, az állami erdők kezelője. Emellett felügyeli az erdészeti politikát, szervezi az eladásokat a közösségi erdőkben, amelyek a hivatal költségeinek egy részét magukra vállalják. Ezenkívül a Nemzeti Erdészeti Hivatal számos más témával is foglalkozik.

Az erdőbirtokok területi központjai a magánerdők támogatásával foglalkoznak. Legfőbb feladatuk a magánerdők társulásainak elősegítése és a szakmai tájékoztatás.

Az erdészeti és az általános fejlődés kapcsolata a következőkben nyilvánul meg:

- a vidéki életszínvonal általános javítása a fejlett technológiák bevezetésével;
- a területi fejlesztés egyensúlyának javítása;
- a vízkészletek védelme és fejlesztése;
- a természeti környezet megóvása.

1983 óta kiemelten, több mint 2 Md FrF–kal támogatják az alábbi négy programot:

- az ipar korszerűsítése;
- a fa energetikai hasznosítása;
- a piac fejlesztése;
- a hegyvidéki erdők tűz elleni védelme.

1984-ben az állami kiadások 3 Md FrF–ot értek el, ezenfelül 2,7 Md FrF–ot költöttek közösségi célokra.

3. Pénzügyi és jogi szabályozás

Az erdészeti az állam nagyon sokféle alaptól támogatja. A segélyek a költségek 20–60%–át teszik ki.

Jogi szabályozás elsősorban az erdőfelújításra született. A fiatalosok (általában 30 éves korig) többnyire adómentesek. Speciális előírások vonatkoznak a szövetkezetekre és más erdészeti társulásokra.

Az adórendszer összetett. A közösségi erdők a földadót és az avval kapcsolatos járulékos adókat fizetik. A Nemzeti Erdészeti Hivatal hozzáadott értékadó és jövedelemadókat fizet. A Hivatal nem tulajdonosa az erdő-

nek, viszont részesedik annak hasznából.

A települések nem fizetnek adót. A magánerdők birtokosai a földadót és annak járulékos adóit fizetik.

4. Erdészeti igazgatás és védelem

Az Európai Közösség tagállamaiban a területhasznosításra terveket készítenek. Mivel a földművelők száma csökken, ezért a mezőgazdasági területek erdősítését ösztönzik. Helyenként — ahol fiatal földművest kell földhöz juttatni — erdőből alakítanak ki mezőgazdasági területet.

Az erdővédelem kiemelt témakörei a következők:

- tűz elleni védelem;
- engedély nélküli fakitermelés;
- szennyezések okozta károk;
- vadkár (szarvas);
- betegségek és károsítók;
- fagy- és szélkárok.

A terület 31%–a valamilyen formában védett. A védelem jelentősége egyre nő.

Az erdő nyitott a nagyközönség számára. 1984-ben 46,4 M FrF–ot költöttek közjóléti célokra.

Az állatvilág védelme a Környezetvédelmi Minisztérium hatáskörébe tartozik.

5. Hasznosítás

A fahasznosítási politika az erdészeti és a faipar kapcsolatán alapszik.

A fakitermelés saját dolgozóival vagy többnyire a fűrészüzem által alkalmazott vállalkozóval folyik. A fát az esetek túlnyomó részében lábon adják el.

Az erdőtulajdonosok egy része vertikális integrációra törekszik.

A fa energetikai hasznosítása a rövid vágásfordulójú energiaerdőkre és a fahulladékokra alapozott. A fa energetikai hasznosításának infrastruktúráját fejlesztik. Becslések szerint Franciaország energiafelhasználásának 5%–át teheti ki a fából nyert energia.

6. Kereskedelem

A szabadpiacon alapszik, nincsenek speciális szabályok.

7. Oktatás, kutatás

Évente 40 erdőmérnököt képeznek.

A nagyközönség tájékoztatására különböző formákban tartanak oktatást.

A kutatás egyik fő szempontja, hogy az erdőtulajdonosok egy része nem képzett erdész. A számos kutatóintézet kutatási eredményeit rendszeresen nyilvánosságra hozza.

BÁN ISTVÁN

Hozamszabályozási kérdések

Ma, amikor szakmánkban is megindult méltó elődeink rehabilitációja, itt az ideje, hogy ne csak az embereket tegyük az őket megillető helyre, hanem ennél még fontosabb, hogy magát a szakmát is. A demokrácia lehetőségeivel élve és sorra véve szakmánk legfontosabb kérdéseit, próbáljuk a legjobb állásfoglalást kialakítani. Természetesen nem pártállásfoglalásokra gondolok, mert egyrészt az nem az egész, erdővel kapcsolatos határon belüli és kívüli emberek közösségét öleli fel, másrészt a pártérdek bizonyos tekintetben gúzsba köti a szakmai szellemet, és az egyes pártok felfogásbéli különbsége nem követszolja össze, hanem megosztja a szakmát. Az évtizedek keserű tapasztalata és az elmúlt rövid időszakban egyes pártok néhány szakmai kérdésben tanúsított kisajátítási kísérlete újra hallgatásra készítheti az embert. Kérem szakmabéli kollégáimat és minden erdőt szerető embertársamat, hogy az általa tapasztalt visszasságokat független, szabad emberként merje kimondani, sőt lapunk hasábjain leírni!

Az elmúlt 40 évben a hozamszabályozás tabutéma volt. S ha valaki mégis akadt, aki meg merte kérdőjelezni a kitermelhető fatömeg mennyiségét, vagy az alkalmazott vágásérettségi korokat, az megnézhetette magát. A nagy „természetátalakítás” korában, amikor komoly szakemberek is elhitték vagy kényszerrel elhitették velük, hogy a magyar földön virágzó gumipitypang- és gyapotültetvények lesznek, akkor „nem illett” az erdő természetadta lehetőségének elsőbbséget adni. A politikai diktatúra az éppen bevált módszerével hallgattatta el a kételkedőket. A legegyszerűbb az volt, hogy a hatalmi szűrőn a beiskolázástól kezdve a vezetői kinevezésig mindenkit távol tartottak, aki veszélyes lehet (elsősorban a személyi anyagokban nyilvántartott „X”-es osztályidegen, „e”-egyéb, „é”-értelmiségi származásúakat). Ennek ellenére akadtak a „vonalas” felfogástól eltérő vélemények is, amelyek ellen nem a vita, hanem a beszélő elhallgattatása bizonyult a leghatékonyabbnak. Sajnos aki nyitott szemmel járt, kénytelen volt ilyen példákkal találkozni, így vagy beállt a sorba, vagy vállalta a kockázatot.

Szerencsére a sok szakmát szerető korrekt erdésznek köszönhető, hogy ha nem is az elvárható szinten és összehangolt, megalapozott elvek alapján, de az adott lehetőségek között helyileg sokszor mégis volt hozamszabályozás. Ezek az alapokon elindulva érdemes a feladatot megoldani, már csak azért is, mert ezen keresztül szinte minden lényeges vitás kérdéshez eljutunk.

Az ország erdeinek jelenlegi és jövőbeni képét leginkább meghatározó tevékenysége a hozamszabályozás. A kutató-, fejlesztőmérnök vizsgálati eredményeinek értékelése, a gyakorló erdész tapasztalata, a természetvédő erdőt féltése és a szakirodalmat böngésző által talált ismeretek újra és újra, de egyre sürgetőbben vetik fel, hogy ki-ki nyíltan és most már szabadon válaszoljon lapunk hasábjain az alábbi kérdésekre.

1. Hozamszabályozás vagy hozadékszabályozás elnevezést használunk-e a továbbiakban?

2. Elfogadjuk-e klasszikus értelmezésként, hogy azt a módszert, amely megmondja hogy hol, mikor, mennyit lehet vágni, hozamszabályozásnak nevezünk?

3. Elfogadjuk-e a hozamszabályozás céljaként, hogy a mindenkor szakmai lehetőségek alapján tartamosan, nagyobb ingadozások esetleges elkerülésével, a legkedvezőbb fatömeg-kitermelést biztosítsa? Mekkora lehet az ingadozás mértéke, a valós lehetőség ki nem termelése vagy túltermelése szakmailag megengedhető-e?

4. Szükség van-e ágazati hozamszabályozásra, s ha igen, milyen vonatkozási alapra, pl. szektor, tulajdonos, elsődleges rendeltetés, fafajcsoport, állománytípus stb.?

5. Mi lehet a hozamszabályozás legkisebb vonatkozási egysége, pl. területkorlátozó, gazdálkodó, üzemsztály stb.?

6. A hozamszabályozással érintett időköz hossza maradhat-e 30 év?

7. Elfogadjuk-e a véghasználat és előhasználat hozamszabályozásának elkülönítését?

8. Elfogadjuk-e, hogy a hozamszabályozás alapja az erdőtervező erdőrészlatszintű állapotfelvevételének, tervezésének az időközi erdőállapot- és egyéb változásoknak átvezetett adathalmazára?

9. Elfogadjuk-e, hogy a hozamszabályozást a tervezett sürgősség, illetve ha nincs tervelőírás, az erdőrészletek első fafajsorának aktuális kora és vágásérettségi kora közötti különbség alapján végezzük,

10. Törekedni kell-e a továbbiakban a vágásérettségi kor differenciáltabb megoldására?

11. A hozamszabályozásba be kell-e venni az üres területek újraerdősítésével kapott új állományokat?

12. Biztosítani kell-e a fatömeg és a területszabályozás alternatív vagy együttes, illetve további szempont (érték) szerinti lehetőségét?

13. Milyen korlátozó szakmai feltételeket kell a hozamszabályozásnál érvényesíteni?

Pl. hozamterület 10 évi átlagos véghasználati terület; 10 évi hozadék ne haladja meg a 10 évi folyónövedék (vagy ha nagyobb, akkor az átlagnövedék) előhasználatlaltal és mortalitással csökkentett mértékét;

korosztályonkénti egyenletes területeloszlás felé való közelítés;

korosztályonkénti ideális fatömegeloszlás felé való közelítés;

kedvező termőhelyeloszlás;

vágásérettségi kor, stb.

A fenti kérdésekre érkező válaszok lehetővé teszik a hozamszabályozás megvitatását és a legjobb vélemények megvalósítását, amelyek eredményeként a nagy nyilvánosság által elfogadható módon tovább javul erdővagyonunk.

Erdő, erdő, erdő, de szép kerek erdő...

Az erdősítés támogatása Angliában

Angliában a fák vagy inkább az erdők a személyi vagyon szerves részét képezik. Piacgazdaságban ez aligha meglepő. Egy-egy ilyen befektetés jelentékeny pénzügyi eredményt hozhat.

Valamely erdő befektetési haszna az időtöltési cél (vadászat, horgászás vagy madarászás) mellett a befektető lelki beállítottságától, bankszámlájától vagy a háromnak a kombinációjától függ. Fokozza a vonzerőt a saját erdő birtoklásának vágya és olyan tudati tényezők, mint a környezetvédelem és a faállomány csökkenésének megakadályozása.

Rendkívül csábító ösztönzést ad Angliában a telepítéshez igénybe vehető hitel és a kedvező adóelbírálás. Mindkettőt az 1988. évi költségvetés vezette be. A hitel adómentes, a földbirtok fekvése szerint utalványozzák és a tulajdonos attól függetlenül kapja meg, hogy belföldön él-e (a birtokán vagy máshol) vagy külföldön tartózkodik. A hitel összege az ültetett fa fajtája és a terület mérete szerint változik:

Új telepítésű vagy felújított terület, hektár	A hitel mértéke	
	tűlevelűeknél font/hektár	lombos fáknál font/hektár
0,25 – 0,9	1005	1575
1,00 – 2,9	880	1375
3,00 – 9,9	795	1175
10,00 –	615	975

Új telepítés esetében a hitel kifizetése három részletben történik: 70%—a az ültetés folyamán, 20%—a annak befejezésekor és 10% öt év múlva, a fák megeredésétől és gondozottságától függően. Erdőfelújítás esetében a hitelnyújtás 50–30–20%—os arányban ütemezhető.

Ami a jövedelmi adót illeti, élő fa és épületfa mentesül ez alól, a birtok eladásakor azonban jövedelemnek minősül és adóköteles.

Hitelnyújtás és adókedvezmény nem az egyetlen megfontolásra méltó tényező a lehetséges befektetők szempontjából.

Szakértők az Atlanti-óceán mindkét partján azt jóslják, hogy a világ faanyaga a századforduló körül csökkenni kezd. A fa értéke Mr. Wyld — az EFG erdőgazdálkodással foglalkozó ág szakértője — szerint évente 1–3%—kal fog növekedni az inflációs rátán felül. Így

módon a következő 25 évben kiemelkedően gyors növekedést jósol. Simon Verdon — az FF erdőséget kezelő cég igazgatója — szerint a faállomány csökkenése már a következő öt évben érzékelhető lesz.

A befektetőknek Angliában nincs okuk aggodalomra, a fák egészségesen és erőteljesen növekednek, de mindenkor készen kell állni kellemetlen tünetek és betegségek elhárítására, amelyek hátrányosan befolyásolhatják a fák fejlődését. Ez indokoltá teszi erdész szakemberek alkalmazását. Erdészek alkalmazása egyike azon szolgáltatásoknak, amelyet mind a nagyobb, mind a kisebb erdészeti társaságok ajánlanak.

Ezek a cégek díj ellenében teljes irányítátszolgáltatást nyújtanak. Ebbe minden beleértendő: a megfelelő birtok felkutatása, az adásvétel megtárgyalása, a telepítés lebonyolítása, a biztosítás megkötése, a talaj- és növényvédelem ellenőrzése és az erdőség életének folyamatos, szakszerű irányítása.

A befektetők szakemberek segítségével vagy anélkül felbecsülhetik az adott helyzetet mind a talajminőség, mind az időjárási feltételek (csapadék mennyisége, szélirány stb.) szempontjából. Először is el kell dönteniük, hogy kopár földön kezdjenek-e hozzá ültetvény létrehozásához vagy már létező erdőséget vegyenek meg.

Az erdészet hosszú távú befektetés, és nem ígér folyamatosan nagy jövedelmet. A fatelepítés szó szerint véve növekvő befektetés. A nyereség mértéke jelenleg a vételár, a létesítési költségek és a nettó hitel levonása után 5–6% évenként, az infláción felül. Becslés szerint hosszú távon a birtokárak évenként 1%—os növekedést érnek el.

Ami a vételárakat illeti, a John Clegg & Co. cég rendszeres, naprakész listát vezet az eladásra felkínált erdőségekről. Néhány példa a listából:

- *Eladó 2244 acre* méretű erdő nagyszerű sportolási és kikapcsolódási célra, szabadidő jellegű fejlesztési, szarvasvadászati és horgászási lehetőséggel 1 100 000 fontért.*
- *412 acre területű látványos fenyőerdő 40 mérföldre Londontól 41 és 149 acre közötti tételben felosztva eladó.*
- *1725 acre területű, nagy környezetvédelmi jelentőségű, sportolási lehetőséget nyújtó erdőbirtok három tételben 25 000 és 925 000 font közötti értékekben eladó.*

* 1 acre = 0,4047 ha

— *Eladó 1 020 acre területű, rendkívüli gondossággal telepített tűlevelű erdőség és három kisebb erdő, egyikben lazachorgászati joggal négy tételben 75 000 és 850 000 font közötti értékben.*

A szakértő szerint az erdőségek Angliában nagy értéket képviselnek, amelyek jobban jövedelmeznek, mint a házingatlanok. Skóciában inkább a nagyobb területű birtokok vásárlása kifizetődő. A választás egyértelműen attól függ, hogy ki mit részesít előnyben és kinek mennyi pénz van a zsebében.

Ami az árakat illeti, Mr. Goodler (Scottish Woodlands cég) szerint „semmi sem túl nagy és semmi sem túl kicsi”. Ő a 100 acre-nál (40 hektár) nem kisebb birtokot részesíti előnyben átlagosan 18–30 ezer font körüli vételárért. A Tilhill cégnél a befektetési vételár alsó határa 30–50 ezer font között mozog, bár van ennél kisebb birtokkal rendelkező ügyfelük is. Az EFG-nél 70 ezer font az alsó határ, bár Mr. Wyld szerint a külföldön élő befektetők akár 200–250 ezer fontot is megadnak. Ezek számára 10–17 éves erdőségek megvásárlását ajánlja azon az alapon, hogy 10 évig ezek nem igényelnek különösebb ráfordítást. Azoknak előnyös ez, akik a pénzüik értékállóságát kívánják biztosítani. Választhatnak természetesen pusztá földön történő befektetést is 100–150 ezer fontért + lakóház már 200–300 acre-os (80–120 hektár) birtokon, amely 10 év alatt virágzó ültetvényé fejlődhet az elérhető hitelnek köszönhetően, látványosan kevés ráfordítással. Akkorra a faállomány értéke egy acre (0,4 hektár) területen elérheti a 450 fontot is.

Támogatás nélkül nem gazdaságos a fa ültetése. De nem kaphat támogatást az, akinek nincs reális fejlesztési terve. A bizottságnak törvényben előírt kötelessége, hogy beszámoljon a megfelelő védelmi csoportoknak, ilyenek a természetvédelmi tanács és a királyi madárvédelmi társaság, valamint a szarvasok védelmével foglal-

kozó társaság, ezek jogosultak a tervek minősítésére.

Fontos, hogy a támogatást szakaszosan fizetik, és a bizottság visszatarthatja az esedékes kifizetést akkor, ha az erdészeti igazgatóság működése nem felel meg az elvárásoknak.

A természetvédelmi tanács véleményezési joga olyan földterületekre terjed ki, amelyek tudományos szempontból különös érdeklődésre tarthatnak számot; ez a helyzet több sérelemre adott okot. Jim McCarthy, a tanács helyettes vezetője erről úgy nyilatkozott, hogy ő személy szerint nem ellensége a mesterséges erdőknek, de egyik feladatuk a természetes erdők védelme. A tanács egyszerűen azt kívánja elérni, hogy az erdőségek fafaja és kiterjedése megfelelő legyen. A témával komolyan foglalkozó befektetőknek azt javasolja, hogy csakis jó minőségű földet vegyenek, és a tűlevelű és lombos fák széles változatát alkalmazzák.

* * *

Az angliai erdőtulajdonosokéhoz hasonló lehetőségekről magyar viszonylatban jelenleg nem beszélhetünk. A föld ugyanis egyelőre nem képezi adásvétel tárgyát és hitel erdősítési tevékenységre még nem adható. Az általános forgalmi adóról szóló 1989. évi XI. számú törvény csak azt az előnyt nyújtja, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységet szolgáló gépberuházásoknál az előzetesen felszámított adó összege levonható, továbbá a 94–1 ITJ-számmal jelzett „Erdei magok, csemeték, erdősítési tevékenység” adókulcsa nulla százalékos. Ez a gondolatébresztő írás remélhetőleg elősegíti a hazai környezetvédelem, a faanyag-ellátottság színvonalának emelését.

*

Fordította: *Hámori Éva, okleveles közgazda, kivonatolta a szerkesztő.*

Eredeti cím: *Amanda Pardoe — „If you go down to the woods today...” Megjelent a The International 1989. szeptemberi számában.*

Az osztrák faipar felfedezi a magyar akácot. Sok jó tulajdonsága közül különösen fájának az időjárás viszontagságaival szembeni nagymértékű ellenállását emelik ki. Ennek felismerése vezetett bejárati ajtólapokként való alkalmazásához. Új gyártmány a L'ARBEX névvel forgalomba kerülő ragasztott akác ajtólap. Piacgazdálkodásunk élénkülése újabb lehetőséget jelenthet akácgazdálkodásunkban is.

(IH 1990. 23. Ref.: *Jérôme R.*)

A csernobili katasztrófától leginkább sújtott környék erdeit rezervátummá nyilvánítják, amelyben tudósok tanulmányozhatják az élőlényeken a sugárzás hatásait. Egy 1000 ha-nyi erdő szélein máris mutációk mutatkoznak — tízszeresen megnövekedett tűjű fenyők, akác és tölgy óriáslevelekkel —, 7 km-nyi távolságra a szerencsétlenül járt reaktortól. Erősen sugárferőtöztek az erdőben lévő állóvizek, a bennük található halakkal, rovarokkal együtt. Magas fokú sugárzást mértek többek között sündisznókon, vakondokon, vízimadarakon is. Ez az erdő valószínűleg pusztulásra van ítélve.

(IH 1991. 7. Ref.: *Jérôme R.*)

BARNA TAMÁS

Összefüggések a mezőgazdaság válsága és az erdészeti politika között az EGK-ban

A fenti címmel jelent meg G.A. Morin írása a *Revue Forestière Française* 1990. évi 1. számában. (G.A. Morin: Relations entre déprise agricole et politique forestière).

A szerző részletesen elemzi azokat az okokat, amelyek a mezőgazdaság válságához vezettek az EGK tagországokban, különös tekintettel Franciaországra:

- magas termelési költségek,
- a felvevő piac korlátai: „a gyomrok korlátozott befogadóképessége”,
- a fizetőképes piac korlátai,
- az EGK egymással is konkuráló, termelő tagállamainak mezőgazdasági támogatáspolitikája.

Szükségessé vált emiatt bizonyos mezőgazdasági ágazatokban a termelés korlátozása, pl. 1984-ben a tejkvóták bevezetése.

A következmény az lett, hogy sok termőföld művelését abbahagyták; a szakértők szerint az utóbbi időben 2–9 millió hektárra tehető az elhagyott termőföldek területe.

Nyugat-Európában a XIX. sz. elejére tehető az az időszak, amikor a mezőgazdaság a legtöbb területet művelte. A visszafejlődés azóta progresszív. Csak Franciaországban 1820–1945-ig 3 millió ha, 1945-től napjainkig szintén 3 millió ha csökkenés történt, és újabb 3 millió ha csökkenés várható a megművelt területben az elkövetkező 15–20 évben.

Ezen területek megfelelő hasznosítási módja a szervezett erdősítés lehet, amelynek jelentős hagyományai vannak Franciaországban. A második világháború óta 3 millió ha-ral növekedett Franciaország erdőterülete, aminek a fele szervezett, mesterséges erdőtelepítésből származik.

Az EGK faellátása messzemenően deficit. Ennek az értéke jelenleg 15 milliárd ECU, azaz 100 milliárd francia frank, mennyisége 100 millió m³, amely több mint a fele az EGK fafogyasztásának. Sőt, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának tanulmánya szerint ez a deficit 2000-ig 25–30 millió m³-rel még növekedni is fog. Ugyanakkor az EGK-ban az egy főre eső fafogyasztás lényegesen alacsonyabb, mint az USA-ban. Továbbá a fafogyasztásban egyrészt nem érvényesül a „gyomrok korlátozott befogadóképessége” és a helyettesítő termékek konkurenciájának veszélye.

A fahiány megszüntetésére nem jöhetnek szóba a végtelen kiterjedésű északi erdők, de a gazdag egyenlítői erdők sem.

A felvevőpiacon egyedül a termelés gazdaságossága korlátozhatja a fatermékek értékesítését.

Nyugat-Európa természeti körülményei azonban a versenyképesség vonatkozásában inkább kedveznek az erdőművelésnek, mint a mezőgazdasági termelésnek.

A szerző figyelmeztet arra, hogy „egy erdősítési prog-

ram nem deklarálni magáról azt, hogy a mezőgazdaság válsága motiválja.”

Felhívja a figyelmet a fajajmegválasztás fontosságára. A termelési cél meghatározása kevésbé fontos, hiszen pl. 200 évvel ezelőtt azért ültették a tölgyet, hogy hajóépítő fát nyerjenek, ma ugyanezt a fát asztalosipari célra termelik ki. Az ilyen minőségi fatermesztés lehetővé teszi az erdőművelés optimális értékelését.

Az értékteljesítés kapcsán megemlíti a szerző a rövid rotációjú sarjültetvények kérdését is. Megállapítja, hogy ezeknek csak bizonyos, különleges esetekben van létjogosultsága, mert általában az erdészeti termelés lényege a tartamosság, a tartós haszon megteremtése.

Az elmondottakból adódik a következtetés, hogy az európai fahiányt a felhagyott mezőgazdasági földeken végzett, szervezett erdőtelepítésekkel lehet a jövőben megszüntetni. Erre a célra Franciaországban már 1946-ban létrehozták az Országos Erdészeti Alapot, amely az erdészeti — és fűrészipari — termékekre kivetett adóból tevődik össze és megszabadította az erdőtelepítéseket a költségvetési esetlegességektől. Ez tette lehetővé Franciaországban — egyedül az EGK-n belül —, hogy a mezőgazdaság által felhagyott földeken, új intézkedések nélkül, a nyolcvanas években 700–800 ezer ha új erdőt telepítsenek.

Az erdőtelepítések egyik lényeges haszna, hogy olyan földeket von művelésbe, amelyek már semmilyen termelésben nem vesznek részt.

Emellett hangsúlyozni kell:

— az erdő nem termelő funkcióit (tájalakítás, üdülés, vadgazdálkodás);

— azt a tényt, hogy az erdősítési munkák a falusi lakosság számára nem elhanyagolható kiegészítő tevékenységet jelentenek;

— azt, hogy a hanyatló mezőgazdaságot az elsivatagosodás követné; a felhagyott földek után folyamatosan fizetni kell a megműveletlen földekre kivetett adót, míg az erdősítés harminc évi adómentességet jelent;

— hogy az erdősítés kiegészítő jövedelmei lehetővé teszik egyéb mezőgazdasági tevékenységek fenntartását és a lakosság egy részének helyben tartását, vagyis lassítják a hanyatlást és az elsivatagosodást.

Javasolja a szerző, hogy mielőtt kiszélesítenék az erdősítési tevékenységet, célszerű lenne egy földbirtokrendezés, amelynek folyamán intézkedni kellene arról is, hogy egy erdészeti ciklus végén minden külön eljárás nélkül vissza lehessen állítani a mezőgazdasági termelést.

Végül felhívja a figyelmet a gyengén fejlett európai — és különösen francia — fafeldolgozó ipar problémáira, amelyek a meglévő erdők kihasználatlanságához vezettek, és ezáltal részben előidézői az EGK tagországaiban a fahiánynak.

VÁNDORGYŰLÉS '91

TÁJÉKOZTATÓ

az Országos Erdészeti Egyesület 1991. évi jubileumi vándorgyűléséről

Helye: Sopron

Időpontja: 1991. augusztus 9-10.

Program

1991. augusztus 9.

- 13.00-18.00 Himnusz
 Elnöki megnyitó
Smotzer András
 Főtitkári Jelentés
Barátossy Gábor
 Ellenőrző Bizottság jelentése
Dr. Anda István
 Jelentések elfogadása
 Kitüntetések
 Szünet
 A 125 éves egyesület méltatása
Smotzer András
 Felszólalások, üdvözlések
 Tiszteletbeli tag választás
 Zászlószentelés
 Elnöki zárszó
 Erdész himnusz
 20.00-02.00 Baráti est

1991. augusztus 10.

- 8.00-14.00 Szakmai bemutatók
 — Lucos ökológiai kísérleti bázisterület bemutatása
ERTI
 — Kíméletes közelítési módszerek
ERTI-TÁEG
 — Erdőfenntartási járulék erdőrezszenkénti számításának bemutatása
ERTI
 — Jellemző erdőkárok a Hidegvíz-völgyben
EFE
 Koszorúzás a Róth- emlékműnél magyar-osztrák erdész baráti találkozó
 15.00 Fertő tavi kirándulás
 (Fakultatív program)

VÁNDORGYŰLÉS '91 VÁNDORGYŰLÉS '91 VÁNDORGYŰLÉS '91

Tudnivalók

1. A rendezvényre érkezők bejelentkezése a Városi Sportcentrum előterében (Sopron, Lackner Kristóf u. 48.) lévő információs szolgálatnál történik. Itt kerül sor a küldöttigazolványok, programfüzet, ajándékcsomag, a szálláshely pontos címének, részvételi jegyeknek az átadására. A pontos kezdés érdekében a bejelentkezést 12.45 órakor megszakítjuk, folytatása a küldöttközgyűlés befejezése után.
2. A küldöttgyűlésen részt nem vevő hozzátartozók számára igény esetén péntek délutánra városismertető sétát szervezünk.
3. A szombati szakmai napot az időjárástól függetlenül megtartjuk. A délelőtti folyamán összesen kb. 4 km erdei sétára kell számítani. Ennek során kb. 400 m erős emelkedő lesz, ezért szívbetegnek részére más útvonalon közlekedő terepjáró gépkocsit biztosítunk.
4. A magyar-osztrák baráti találkozó és esetleg a Fertő tavi program miatt útlevelét mindenki hozza magával.
5. A rendezvény központi információs irodája 1991. június 1-től 1991. augusztus 16-ig a Tanulmányi Erdőgazdaságnál, 9400 Sopron, Honvéd u. 1. Telefon: (99)12-080, telex: 249-152, Telefax: (99)12-083 működik naponta 7.30-16.00 óra között.

A rendezvény ideje alatt központi információ a Városi Sportcentrumban pénteken, augusztus 9-én 9.00-20.00 óráig. A rendezvény ideje alatt folyamatosan vendégeink rendelkezésére állnak a megkülönböztető jelvényt viselő rendezők.

DR. PÁLL MIKLÓS

Javaslatok az erdőgazdálkodás fejlesztésére

A rendszerváltás kapcsán jelentős változások várhatók a politikai és gazdasági életben. Történelmi időkét élünk, amikor az egyes ágazatok helyzete és jövőbeni feladatai újra mérlegelés tárgyát képezik. Így van ez a magyar erdőgazdálkodás esetében is.

Az elmúlt 45 év alatt a magyar erdőgazdálkodás közép-európai szinten is elismert sikereket ért el, amit a nálunk járt külföldi szakemberek véleménye is alátámaszt. Ezért a leghatározottabban vissza kell utasítani az olyan véleményeket, melyek az erdészeket „féltik” az erdőt. Hiba lenne azonban elhallgatni — különösen az új gazdasági mechanizmus bevezetése után — az erdőgazdálkodásban uralkodóvá váló negatív tendenciákat. A gazdálkodás fő célkitűzése az éves nyereségnek minden áron, minél nagyobb fokozása volt. Erre ösztönözött és ösztönöz minden elvárás, érdekeltségi rendszer. Ennek következtében pl. a véghasználati előírások aránytalanul megnöttek a nevelővágások rovására, a gazdaságilag értékes fajok kitermelése meghaladta a kevésbé értékes fajokét stb.

A kialakult demokrácia nagymértékben növelte mindannyiunk felelősségét. Most ugyanis végre lehetőség nyílik arra, hogy évtizedekre előre tekintve helyes irányba lehessen haladni. Sajnos sok ferde nézetet is hallani. Ezért feltárva mindazt a múltból ami jó volt, erre támaszkodva, ki kell jelölni a fejlődés irányát, a legfontosabb feladatokat.

Erdőgazdasági politika

Az erdőgazdálkodás célja a jövőben is kettős:

- környezet, egészségvédelem és
- fatermesztés.

Erdők nélkül nincs emberi élet. Ezért az erdő környezetvédő jelentősége egyre növekszik. Az erdőt „zöld tüdőnek” is szokták nevezni, mivel döntő szerepe van a levegő tisztaságának megővésében.

A fa mint újratermelhető nyersanyag még hosszú évtizedekig nélkülözhetetlen lesz a gazdasági életben. Ezt tapasztalhatjuk az előttünk járó fejlett nyugati országok példáján.

Minden erdő kifejti mind a két funkcióját különböző mértékben. Az erdészek szakszerű munkája teremti meg e két funkció párhuzamos érvényesülését.

A hosszú távú társadalmi érdekek ellen ható vállalati éves nyereség minden áron való teljesítése és az ehhez kapcsolódó anyagi érdekeltség helyett az erdőgazdálkodásban a fő hangsúlyt ismét a tartamosságra és — a véderdőket kivéve — a bővített újratermelésre kell fektetni. E két fő szempont érvényesülését az erdőgazdasági üzemterveken keresztül kell garantálni és az új erdőtörvényben rögzíteni.

Tulajdonviszonyok

A tulajdonviszonyok változásával feltehető az önkormányzati, közbirtokossági, szövetkezeti, magán erdők kialakulása, de az erdők zömének továbbra is állami tulajdonban kell maradni. Számítalan példával bizonyítható, hogy szakszerű erdőgazdálkodást csak nagyobb erdőtömbökben lehet folytatni. Minden eszközzel harcolni kell az erdők elaprózódása, a nagy erdőtömbök megbontása ellen. A magán erdők nagyságát 5 ha–ban kellene maximálni és ezeket is közbirtokosságba tömöríteni.

Barlai Ervin (a MÁLLERD volt ügyvezető igazgatója) 1946-ban tett megállapításai ma is érvényesek: „Erdőket kezelni csak megfelelően nagy birtokegységekben lehet”. Továbbá: „Százéves lejáratú befektetésekre csak az állam vállalkozik,

vagyis több nemzedékre való tervszerűséget, évtizedeken át tartó és mindig újabb évtizedekre, évszázadokra előre néző erdőnevelést csak az állami gazdálkodástól várhatunk.” (Barlai: Erdőgazdaságpolitikai Irányelvek 1946).

A kommunikációs eszközök széles körű igénybevételével mindenkivel meg kell értetni, hogy az erdő nemzeti kincs, az emberi környezet, egészség, végső soron a lét alapvető tényezője, a gazdaság nélkülözhetetlen nyersanyagforrása. Ezért elsőrendű feladata nem az azonnali profit biztosítása, hanem az egész társadalom érdekének hosszú távú szolgálata.

Néhány fontos gazdálkodási irányelv

Továbbra is kiemelt feladat kell hogy legyen az erdő területének növelése. Az országban igen jelentős a kihasználatlan, erdőtelepítésre alkalmas terület. Ezért mindent el kell követni, hogy a kormány által is elfogadott erdőtelepítési program minél előbb megvalósuljon. A meglévő erdőkben a gazdálkodás alapját továbbra is az üzemterv jelentse. Az üzemterv készítésénél azonban minden esetben a tartamosság és a bővített újratermelés szempontjai érvényesüljenek. Az üzemtervkészítő a gazdálkodóval és az illetékes erdőfelügyelővel szoros együttműködésben állítsa össze a gazdasági egységre vonatkozó, 10 évre szóló üzemtervet. Az üzemtervet a megelőző időszak elemzéseit figyelembe véve a helyszínen felvett adatokból kizárólag szakmai szempontok alapján, az előzőekben leírt célkitűzések érdekében kell összeállítani. Az üzemterv akkor lépjen életbe, ha azt a gazdálkodó egyetértően aláírja és az erdőfelügyelőség jóváhagyja. (Vita esetén a felettes szervek döntsenek.)

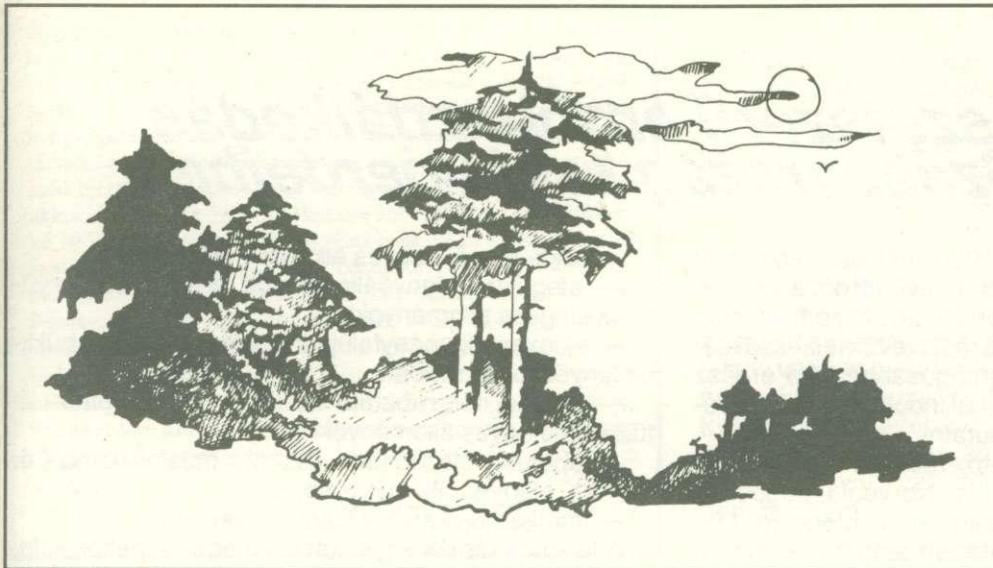
A gazdálkodó, az erdőrendező és erdőfelügyelő öt évenként közösen vizsgálják felül az üzemterv főbb előírásait és a teljesítéseket. A szükséges módosításokat közösen fogantatásúak.

Az üzemtervekben érvényesítendő fajapolitikát, vágáskorokat, a nevelővágások irányelveit stb. a gazdálkodókból, az üzemtervezőkből és az erdőfelügyelőségből létrehívott bizottság állapítsa meg erdőgazdasági tájanként. Vissza kell térni a táji erdőműveléshez. Az adott tájon előforduló őshonos fajok a legmegbízhatóbb termőhelyi indikátorok, elsősorban ezeket kell tervezni lehetőleg elegeyen, tekintettel az erdők megromlott egészségi állapotára. A dunántúli erdőgazdasági tájakon a rontott erdők átalakításánál helyes a nagy fatömeget adó, gyorsan növő fajok alkalmazása is. (ZDf, Vf, Lf.)

Az értékes állományok nevelővágásaiban meg kell követelni a válogató gyéritések alkalmazását. A nagy gépeket a tű- és törzssérülések, a talaj tönkretételének elkerülése végett ki kell tiltani a gyéritésekből. Ahol csak lehetséges, természetes felújítást kell alkalmazni. A nagy, koncentrált tarvágásokat meg kell tiltani, pillanatnyi haszonnal szemben biológiai mérhetetlenül károsak. A fakitermeléseknél a mennyiségi szemléletet meg kell változtatni. Arra kell törekedni, hogy minden vastagfa felkészítést nyerjen és a vékonyfa is minél nagyobb mértékben hasznosuljon, amit államilag is támogatni kell.

A gazdálkodást sok helyen szinte lehetetlenné teszi a túlszaporodott nagyvadállomány. Tudomásul kell venni, hogy a vadászat mellékágazat, a fő ágazat (fatermesztés) munkáját nem akadályozhatja. A vadászati jogot a földtulajdon-, illetve kezelői joghoz kell kötni és elő kell írni az erdei vadkárók térítését. Ebben az esetben remélhető a vadkár jelentős csökkenése, mivel abban a tulajdonos közvetlenül érdekelt.

Ökonómiai kérdések, anyagi érdekeltség

Az Erdőfenntartási Alapot — sok ország irigylitőlünk — feltétlenül meg kell védeni, mivel az ágazat önfinanszírozását biztosítja.

A gazdálkodó feladata az üzemterv szerinti gazdálkodás. Anyagi érdekeltségévé elsősorban ezért legyen felelős. Az üzemterv adta kereteken belül viszont önállóan gazdálkodjon, keresve a legcélszerűbb, legolcsóbb, legnyereségesebb megoldásokat.

Az anyagi érdekeltség elsősorban az üzemtervi előírások megtartásához legyen kötve. Az üzemtervi előírások megtartását részletesen az üzemterv öt éves felülvizsgálata során kell ellenőrizni. Évenként elég egy-két alapvető szakmai mutatót vizsgálni. Így lehetőséget kap a gazdálkodó a rugalmasabb gazdálkodásra. A törvény teljes szigorával kell természetesen fellépni azokkal szemben, akik az üzemtervi előírásoktól eltérve, pillanatnyi előnyök érdekében tudatosan megsértik a tartamosságot.

Szervezési javaslatok

Javaslatom kidolgozásánál figyelembe vettem a jelenlegi, a volt MÁLLERD, valamint az osztrák és német erdészeti szervezet tapasztalatait is. Az államerdészetnél egységes szervezet kialakítását javaslom. Az erdőgazdálkodást állami-gazgatási irányítás alá kell vonni, mivel hosszú távú feladatok érdekében tevékenykedik. Az átmeneti időben — főleg az erdészeteknél — nem lenne helyes radikális létszámcsökkentést végrehajtani.

Amint a jó épület feltétele a biztos alap, úgy az erdőgazdálkodásban a szervezet alappillére az erdészkerület. 600–800 ha-os erdészkerületeket kell létrehozni, melyeknek élén erdésztechnikus kerületvezető erdészek álljanak, akik a kerületben előforduló minden munkát szerveznek, irányítanak. Így minden erdőterületnek lesz ismét felelős gazdája és az „elfelejtett” védelmi szolgálatra is újra jut idő.

Az erdészkerületeket 4–6 ezer ha-os erdőgondnokságok fogják össze. Az erdőgondnok munkáját két műszaki vezető segítse. Az erdőgondnok és a műszaki vezetők erdőmérnök végzettségűek legyenek. Az erdőgondnokság megfelelő adminisztratív erővel rendelkezzen, önálló elszámoló egység legyen. Üzemterv szerint, nagy önállósággal gazdálkodjon. Anyagi érdekeltségét az előző pontban leírtak szerint kell megállapítani.

Az erdőgondnokságok felett erdőigazgatóságok álljanak. Vezetőjüket a főhatóság nevezze ki pályázat alapján. Az erdőigazgatóságok feladata szakmai irányelvek megadása, koordinálás, ellenőrzés. Összekötők az erdőgondnokságok és a főhatóság között.

Országos szinten vissza kell állítani az önálló Országos Erdészeti Főigazgatóságot. A rendszerváltás előtti sok dilettáns első számú vezető után ki kell harcolni, hogy kiemelkedő egyéniségű, államtitkár rangú erdőmérnök álljon végre az ágazat élén.

Mivel a gazdálkodás alapját az üzemterv jelenti, rendkívül megnő az erdőrendezőségek felelőssége. Ugyanez vonatkozik az erdőfelügyelőségekre is, mivel az erdőnek, mint nemzeti

kincsnek legfőbb őrzőjévé kell, hogy váljanak. Ezért arra kell törekedni, hogy mindkét szervhez nagy gyakorlattal rendelkező, feddhetetlen, elismert szakemberek kerüljenek, akik erkölcsileg és anyagiilag is legyenek megfelelően megbecsültek.

Az elmúlt 40 év a bizalmatlanságra épült. Ezért volt a sok felesleges részletes ellenőrzés és adminisztrálás. Mivel a gazdálkodó üzemeknél is mindenhol kollégák dolgoznak, azt kell feltételezni, hogy szakmailag a legjobbat akarják. Ezért teljesen felesleges az állandó, részletes ellenőrzés az erdőfelügyelőség részéről (pl. minden munkahely helyszínelése). Csak egy-két fontosabb mutatószámot, illetve munkavégzést lenne célszerű év közben — szűrőpróba szerűen — vizsgálni. Részletes vizsgálatot az öt, illetve tízéves üzemtervi teljesítések kiértékelésekor kellene végezni. Tehát kevesebb, de lényegretörő, hatékony erdőfelügyeleti ellenőrzést kellene bevezetni, és az erdőfelügyelőséget széles körű hatósági jogkörrel kell felruházni, hogy szükség esetén a törvény teljes szigorával tudjon a mulasztókkal szemben fellépni.

Erkölcsei és etikai kérdések

Sajnos az erdésztársadalomban is fellelhető az elmúlt évtizedek erkölcsromboló hatása. Kevés a szakmáért önzetlenül valamit is vállaló kolléga, de előfordul az anyagiasság, a kapzsóság, az önzés, a karrierizmus, a korrupció is. Nagy probléma sajnos a hiányos hívatástudat, és nem kellő szakmaszeretet. Vissza kell térni az alapokhoz. Többet kell foglalkozni „tő mellett” az erdővel.

Berzsenyi szavaival:

„Minden ország támasza, talpköve
a tiszta erkölcs...”

Minden szakmáé is. A tiszta erkölcs és a szakma szeretete! E kettő nélkül nincs előrelépés, kibontakozás. Csak példamutatással, közös összefogással és munkával juthatunk előre.

✱

Fentiekben próbáltam röviden összefoglalni az erdőgazdálkodás továbbfejlesztésére vonatkozó legfontosabb javaslataimat. Teljességre nem törekedhettem, csak a legfontosabb kérdésekre tértem ki. Javaslataimat a magyar erdőkért érzett aggodásból, több évtizedes szakmai gyakorlatom során szerzett tapasztalatok alapján, segítő szándékkal állítottam össze.

DR. PAPP TIVADAR

Természetserű erdőgazdálkodás Alsó-Szászország szálalóerdeiben

A PRO SILVA egyesület 1990. évi összejövetelét Németország Bad Gandersheim nevű fürdővároskájában tartotta 1990. szeptember 23–26. között. A mind szakmai színvonalában, mind a résztvevők felkészültségét tekintve Európa egyik legrangosabbá váló erdész egyesületét úgy vélem, feltétlenül indokolt hazai közvéleményünknek bővebben bemutatni.

Európa 10 országának vezető erdészeti szakemberei (NSZK, Svájc, Belgium, Ausztria, Norvégia, Jugoszlávia, Görögország, Franciaország, Spanyolország, Magyarország) 1989 szeptemberében alapították meg a PRO SILVA-t, azaz a Természetközeli Erdőgazdálkodásban hívó erdészek európai egyesületét.

Melyek a céljai az egyesületnek?

— az országok közötti együttműködés és a kölcsönös támogatás elősegítése;

— tevékeny segítségnyújtás a gyakorló erdészek, erdőtulajdonosok és erdőrajongók munkáihoz és kezdeményezéseihez;

— tapasztalatcserék elősegítése és szervezése kiváltképpen az egyesület alapelveit alkalmazó és bemutató birtokok példáin keresztül;

— az erdészeti kutatás és szakoktatás ösztönzése az erdei ökoszisztéma összehangolt, szerves tanulmányozása;

— az erdő teljes körű megközelítését szolgáló törvényhozás támogatása;

— a kölcsönös kapcsolat fenntartása mindazokkal, akiknek meggyőződése, hogy szükség van az európai erdők állékonyosságának és a sokoldalú igényt kielégítő képességének növelésére.

Az első évben rögzített programnak megfelelően 1990. évben Alsó-Szászország egyik kiváló erdőművelője, dr. Hermann Wobst szervezte a mintegy 45 fő számára. Az összejövetel programja önmagában garancia volt a találkozó sikerére, mivel a reggeltől estig tartó gyalogos erdőjárás helyszíni szakmai tapasztalatcserék egészítették ki. A résztvevők egyéni mentalitását és elkötelezettségét e nemes ügy iránt talán fémjelzte Brice de Turckheim francia erdőmérnök, az egyesület elnökének megjegyzése szeptember 24-én reggel 8 óraker szél szakadó esőben 2°C hőmérséklet és kellemetlenül fújó szél közepette: „Eső nélkül nincs erdő!” Részéről az időjárás ezzel kiértékelésre került, kezdődhetett a szakmai látóval.

Néhány szót a háromnapos programról összevont formában:

— fokozatos felújítógázás, célállományt javító használat a stauffenburgi erdőhivatal 160–180 éves bükkös szálalóerdeiben;

— elegyetlen bükkösök átalakítása lombelegyes fenyvesekké;

— bükk-fenyő elegyes állományok felújítása;

— elegyetlen fenyőállományok átalakítása fenyő-bükk elegyes állományokká;

— elegyes állományfelújítás meredek oldalak bükk-és fenyőállományaiban;

— ápolás, felszabadító tisztítás fiatalos lomb- és tűlevelű elegyes állományokban;

— ápolás, felszabadító tisztítás fiatalos lomb- és tűlevelű elegyes állományokban;

— immisziós károk a Harz hegységben.

A felsorolt témák egyenként is megérdemelték volna egy-egy napos tapasztalatcserét, de az egyesület alapelveihez híven a minél többirányú gyakorlati és elméleti információ szerzése és átadása volt az alapvető cél. Mindkét terület nemzetközi hírű művelői, prof. dr. Mlinsek, prof. Frivold, Mr. R. Helliwell, prof. dr. M. von Miegroet és nem utolsósorban dr. Hermann Wobst erdőhivatal-vezető igen tanulságos helyszíni véleményeket alkotott a látottakról. Tanulságos azért, mivel minden esetben az erdővel mint életközösséggel foglalkozott, de komoly hangsúlyt kapott emellett az ökonómia, mint az egész tevékenység tartópillére.

A szakmailag rendkívül sokat nyújtó programot a következő csoportosításban tartom célszerűnek elemezni: erdőgazdálkodás, erdő- és vadgazdálkodás, erdőrendezés-erdőfelügyelet.

Erdőgazdálkodás

Két, egymástól mind termőhelyi adottság, mind a gazdálkodás hagyományaiban merőben eltérő területet volt alkalmunk alaposabban megismerni; nevezetesen Stauffenburg, illetve Bad Lautenberg (Harz hegység) erdőhivatalok állományait.

A kagylós mészkö, illetve tarka homokkő alapkőzetten álló stauffenburgi bükkösök évszázados hagyományokkal kezelt szálalóerdők, s mint ilyenek kísérleti területek a jelenlegi erdőhivatal vezető édesapja, dr. Willy Wobst öröksége révén. A gazdálkodásra jellemző: kitűnő szakmai felkészültség, tökéletes és naprakész helyismeret, türelem és nem utolsósorban gondos gyakorlati kivitelezés. A cél a minél értékesebb faanyag felnevelése. Jelen esetben ez 70 cm elérendő célátmérőt jelent, amely 170–180 év alatt rakódik rá a 12–15 m ágtszta törzsű bükkgyedekre. Az évek során jelentkező makktermésekkel gyakorlatilag csak az utolsó évtizedben foglalkoznak, mivel véghasználati beavatkozás csak tökéletesen felújult, több korosztályú fiatalosban történhet. Az évi kitermelés gyakorlatilag egyező az állomány hektáronkénti folyónövedékével (9–12 m³), amely gyakorlatilag két törzs kitermelését jelenti. A 4–5 m³ térfogatú törzsek kitermelése és közelítése szinte minimális, egy év után alig észrevehető újulatkárosítással jár.

Hegyvidéki erdőnek Közép-Európában általában a magashegységek középső zónájában – 1200–1500 tszfm magasságban — elterülő állományokat értik. Ezeknek egyrészt természetadta, másrészt emberi behatásra keletkezett rendkívüli érzékenységére mutatott rá a svájci erdőművelési intézet. A jóléti társadalom ezekkel szemben a természeti törvényeket meghaladó igényekkel lép fel. Nem könnyű ennek hatását felismerni akkor, amikor az egyes fák életkora 250–300 év, az állományoké 100–180, az ember átlagos élete csak 72 és a kezelő erdész szolgálati ideje mintegy 40 év. Technikai fejlettségünk tudatában sokszor elkap bennünket a mindenhatóság érzése és megfeledekszünk a teremtés törvényeiről. Pedig az alapismeretek rendelkezésre állanak. Ezeknek a túlérzékeny erdőnek két legnagyobb veszélyforrása a túlszaporodott vad és az erdész időhiánya. Az adminisztratív túlterhelés miatt a kezelő keveset van az erdőn, a hegyvidéki erdők pedig csak abban a mértékben elégíthetik ki a mi igényeinket, amennyiben mi teszünk eleget az övének...

(IH 1991. 8. Ref.: Jérôme R.)

A Bad Lautenberg erdőhivatal erdőterülete a Harz hegység szegélyvidékeire terjed ki. Állománytípusai a tengerszint feletti magasság függvényében közel azonos arányban lomb-, illetve fenyőelegyek. 1200 m alatt a bükkösök, a felett fenyvesek az uralkodók. Alapvető cél a fenyőelegy visszaszorítása mindkét területen, amelyet a viharkárok és a sokat emlegetett, de a látottak alapján méreteiben csak 2–3%-ot jelentő immissziós károk indokolnak. Az elmúlt évek hatalmas viharkárai elsősorban a sekély kötélgyökérzetű fenyvesekben jelentkeztek. A bükkösök lényegesen stabilabb állományokat alkottak, s ez törvényszerűvé teszi a lombbal elegyítést. Arányait tekintve 50–50%-os lomb-fenyő elegyet kívánnak elérni.

Németország gazdasági stabilitása Európa-szerte ismert, ezért számunkra úgy tűnt, hogy helyenként az erdőgazdálkodásban is ez a bőség kap teret. Konkrét példát említve: lombbal (bükkal) történő szerkezetátalakítást mutattak be olyan 70 éves lucfenyvesállományban, ahol tökéletes volt a természetes felújulás lucfenyővel. Az indoklás egyszerűen csak a fajajcsere tényére, illetve az alátelépítés technológiájára terjedt ki. Megítélésem szerint érdemes néhány mondattal erre is kitérni.

Ezek szerint: a fiatal korban erős kéreghántást szenvedett lucfenyves 70 éves korára rendkívül erős terpesztésű, forradásokkal teli törzset fejlesztett, amelynek egészségi állapota hosszú távon kérdésessé válhat. Ennek ellenére itt is 70 cm célátmérőt várnak el, amely lehet hogy 120–130 éves korban következik be. Közben gépi gödörfúrással 1x1 m hálózatban 30–50 cm magas bükkcsemetékkel alátelépítést végeztek. A gödörfúrás marófejjel történt, amely teljesen morzsalékossá tette a rendkívül köves talajt. Minden gödör aljába 0,5 kg meszet helyeztek el. Ez a kivétel 12–15 ezer DM-ba került ott, ahol tökéletes lucfenyőújulat volt. Ugyanakkor több hektáros széldöntött lucfenyves helyére ismételtlen visszavitték a lucot és duglászfenyőt, de erre elfogadható magyarázat már nem volt, hacsak a gazdaságilag gyorsabb megtérülést nem tekintjük annak.

Vadgazdálkodás

Az erdő többcélú hasznosítására (termelés, üdülés, védelem) irányuló konkrét tevékenységek mellett egyértelmű a vadászat helyzete. A vadászati jog a terület kezelőjét, illetve tulajdonosát illeti, és mint mellékágazat jelentkezik a gazdálkodás során. Tehát az erdőgazdálkodás abszolút elsődlegességet élvez.

A Harz hegység bükkös övében szabályosan kiirtották a szarvasállományt, a lombelegyes állományok biztonságos — természetes — felújítása érdekében. Ennek ellenére itt és másutt is súlyos gondjaik vannak az őzállomány károsítása miatt. Következésképpen az intenzív vadászat ellenére csak kerítés mögött hozható fel helyenként az újulat vagy állománykiegészítés. Az erdőtulajdonosok esetében különösen szükségszerű a vad- és erdőgazdálkodás abszolút egyensúlyának megteremtése, mivel a vadkárosításból eredő értékcsökkenés nem hárítható tovább.

Erdőtervezés – erdőfelügyelet

Honi szokásunknak megfelelően együtt tárgyalom a két intézményt annak ellenére, hogy a mienktől alapvetően eltérő, főként a felügyelet tevékenységi köre. A szálalóerdőkben 160–180 éves fatermesztési ciklus, a szinte valamennyi korosztály jelenléte a tervezés folyamatát inkább egyszerűsítette. Az állapotfelvételek, illetve a tervezés leglényegesebb alapadata az évi folyónövedék pontos megállapítása. Ezt követi a kitermelhető fatérfogat-előírás, amely gyakorlatilag az évi folyónövedékkel azonos, azaz hektáronként 9–12 m³. Az állományok összfatermése, továbbá a felújultság foka alapján lényegesen több faanyag is kitermelhető lenne. Ennek azonban még a gondolata sem merül fel, mivel egyértelműen vagyonegyeskedési rendszerben folyik az erdőgazdálkodás mind az állami, mind a magán erdőbirtokokon.

Éppen az erdőleltározás felvételei adják az alapot az erdővagyonérték pontos megállapításához, amely egyben a magánerdő-tulajdonosok adóalapját is képezik. Mivel ezt minden évben pontosan fizetni kell, így maga a gazdálkodó nem érdekelt abban, hogy egyik évben többet és értékeesebb anyagot termeljen az átlagnál.

Az erdőfelügyelet elsősorban az éves munkákra be tervezett költségkeret-felhasználást ellenőrzi adminisztratív úton, illetve főként a kirívóbb eseteket fő mellett. Elgondolkodtató, hogy nem a szakmai minőség kontrollja az elsődleges, amelynek a magyarázata az, hogy az állami erdészet vezetői és alkalmazottai az erdőt nemzeti vagyonként kezelő, magas szinten képzett szakemberek. Senkinek nem jut eszébe, hogy átlátszó népgazdasági érdek mögé bújtatott egyéni érdekből többet markoljon. Tény az is, hogy a számonkérés sem áll meg a kerületvezető szintjén! Az erdőben a szakmai színvonal az egyedüli mérce! Az erdőt fel kell újítani!

Összefoglalásként két számadatot célszerű párhuzamba állítani: a már említett 70 cm-es célátmérőjű törzsek kitermelése ellenére az ágazat tiszta eredménye az elmúlt évben 60 DM/ha veszteség volt, amely több millió márkának felel meg! Magyarország erdészeti ágazata 3 milliárd forint tiszta eredménnyel zárta az elmúlt évet!

Interjú dr. Bondor Antallal az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatójával

- **Köszönöm a lehetőséget, hogy e beszélgetés sor kerülhetett, tudva, hogy hosszabb ideig betegkedtél. Most hogy érzed magad?**

Köszönöm jól. Orvosaim a műtét utáni felépülést három hónapra tartották.

- **Vajon az Erdészeti Kutató Intézetnek mennyi idő kell a teljes gyógyulásig?**

Hát azzal tökéletesen tisztában vagyok, hogy az intézet nem tőlem kapta meg a betegséget. De az lehet, hogy én tőle, mert elég beteg. Sajnos még a lábadozást sem kezdte el. Ez egy krónikus állapot. Évek óta lapang. A költségvetési támogatás nem tartott lépést sem az inflációval, sem a fokozódó követelményekkel.

Az elmúlt években világos célként tűzték az intézetek elé, hogy meg kell keresni azokat a lehetőségeket, amelyekkel növelhető az árbevételük. Nemcsak az

ERTI, hanem valamennyi agrárkutató rá van kényserítve bizonyos szerződéses kutatásra, termelővékenységre, pénzszerzésre.

Foglalkozunk fakitermeléssel, gépgyártással, csemetetermeléssel, díszfaiskolai lerakat működtetésével, mindennel ami bevételt jelent.

- **Ezt úgy kell érteni, hogy a kísérleti területeken piacra termeltek vagy fakitermelést vállaltok?**

Gödöllőn a 400 hektár bekerített területből 70 hektár a régi arborétum, és a többi erdőterület, a püspökladányi 120 hektár kísérleti erdő is saját kezelésben van. A bajti és máriabesnyői csemetekertekben, ahol nemesítési kutatások folytak, a pénzeszközök hiányában felszabadult területeken értékesítésre termelünk. A sárvári növényházat bérbe adjuk arra az időre, amikor mi nem tudjuk hasznosítani.

- **De ezt a kérdést fordítva is fel lehet tenni: nem volt-e luxus (vagy kényelmesség) eddig nem hasznosítani ezeket a lehetőségeket? És mi van a fakitermeléssel? Ezt a kutatók maguk végzik vagy felvesztek fakitermelőket?**

Van egy gépkísérleti állomásunk és az itt lévő, illetve gyártott gépekkel dolgoznak télen a területünkhöz tartozó fakitermeléseken, tavasszal az erdősítéseken, ápolásokon.

- **Ebben szerintem nincs semmi rendkívüli, hiszen egy kutató rögtön kipróbálhatja azt a gépet, amit készített és esetleges tanulságokat vonhat le a minőségét illetően.**

Nem arról van-e itt szó, hogy eddig mint az elkényeztetett gyerek, mindent megkapott az intézet, amit csak akart, s most, hogy bizonyos összeget ki kell gazdálkodni, ez szokatlan és kényelmetlen? Végül is ki határozta meg eddig, hogy mennyi pénz kell az erdészeti kutatásokhoz?

Én mindig azon a véleményen voltam, hogy minden munkát, amit itt végzünk, meg kell nézni, hogy gazdaságos-e vagy sem. Ehhez persze tudni kell, hogy mi mennyibe kerül. A kutatási feladatoknak ennyi és ennyi az ára, és amit értékesíteni lehet, ahol haszonnal lehet gazdálkodni, azt használjuk is ki.

A gond nem az, hogy mi ezeket az üzleteket csináljuk, mert ha belefér, hát meg kell csinálni. A probléma az, hogy az adott költségvetési támogatás a megadott kutatási feladatokhoz nem elég. A jelenlegi keret a kutatók fizetésének csak egy részét fedezi, de nem tudnak utazni, nincs eszközük, nem tudnak anyagot felhasználni stb. Nekünk tehát azért kellene a megbízásos kutatások és az üzleti vállalkozások, hogy az ebből megtermelt pénzekből folytatni tudjuk a kutatói, tudományos munkát, és biztosítsuk az intézet fenntartásának költségét.

A jelenlegi 38 millió Ft támogatásból 10–15 millió kell az intézet fenntartására (fűtés, világítás stb.), a megma-

radt 15–20 millió húsz kutató teljes bérére elég. A többit küldjük el? Ez is megoldás lenne, de szerintem ez nem lehet cél sem a feladatok tisztességes elvégzéséhez, sem a jelenlegi alkalmazottak egzisztenciáját tekintve, különösen, ha feltételezzük, hogy valóban csak néhány év anyagi nehézségeit kell átvészelnünk. Az, hogy az intézet vállalatszerűen dolgozzon és a befolyt pénzekből finanszírozza a kutatást, azt jelenti, hogy minden kutatónak 100–150%–kal kell többet „termelnie” a megbízásos kutatásokból, mint amennyit egy főre a költségvetés jelenleg biztosítani tud. Ha nem termeli meg, nem tudjuk biztosítani a költségvetésből reá eső összeget sem, tehát vagy a bért csökkentjük, vagy a létszámot kell csökkenteni.

■ **Úgy érzem, hogy a jelenlegi nehéz helyzet a múltban gyökeredzik. Az ország mai gazdasági helyzete nem teszi lehetővé a szükséges állami támogatást. Ez vajon nem abból adódik-e, hogy az évtizedek alatt felduzzadt létszám jó része most parttalan lett, mert kiderült, hogy sokszor „kvázi” kutatásokat végeztek?**

Nekem most erről nehéz nyilatkozni, mert az elmúlt időben másként gondolkoztak, de ez nem csak az ERTI-re volt jellemző.

Véleményem szerint ekkora hálózatot, ami a jelenlegi, az ágazat nem bír el. Ezt mi már régen mondjuk, és próbáltunk is karcsúsítani. A jelenlegi hét állomás — hét kis intézet — más-más helyen az országban hatalmas terhet jelentett. Ezért szünetel most három. Azzal egyetértek, hogy vannak olyan erdészeti feladatok, amelyeket állomásokon kell végezni, pl. a szik-, és homokkísérletek. De gépkísérleteket három helyen már fenntartani nem lehet. Ezért kezdtünk el feladatokat egyes állomásokra koncentrálni. Ha kiderül, hogy ez a létszám is sok, akkor tovább kell csökkentenünk addig, amíg a kereslet–kínálati egyensúly ki nem alakul.

■ **Ha piaci nézőpontból vizsgáljuk, a fenti lépések helyességéhez nem fér kétség, de mi az a minimum, amit az erdőgazdálkodás hosszú távú érdekei miatt feltétlenül el kell végeznie a kutatóintézetnek? Éri-e hátrány a szakmát ezekkel a nagy leépítésekkel?**

Mindenképpen. De külön kell választanunk az 1991 előtti és a mostani helyzetet. Korábban a szervezési és gépesítési kutatásokra — mint állami feladatra — is volt pénz, ezért kutattunk e témákban. Most, hogy nincs elég pénz, nincs állami feladat sem, tehát szűkíteni kell a tevékenységi kört. Piaccgazdaságban az állami költségvetés a kutatóintézeteket nem finanszírozza, csak akkor, ha azok az egész társadalmat érintik. Természetvédelmi, vízügyi kutatásokat például. Nyilván az erdészeti alaputatások is ebbe a kategóriába tartoznak. Nemesítés, erdőművelés, erdővédelem, ökológia és erdészeti ökonómia. Ezeknek a témáknak a jogossága nem kétséges, csak azt kell eldönteni, hogy a 38 millióba mi fér bele. A szakma ennél sokkal többet kér, számtalan téma van, amit kutatni kellene.

■ **A kutatási témákat ki dönti el? Az intézet, a főhatóság vagy a gyakorlatból jönnek jelzések, hogy ez meg ez a téma igényel kutatást?**

Hát ez bonyolult dolog. Az FM szakterületenként létrehozta a tudományos kollégiumot. A kollégium dönti el, hogy a beérkező pályázatok közül melyikeket tartja állami feladatnak. Ez az első menet. Ezután a rendelkezésre álló pénzhez válogatják ki azokat a feladatokat, amelyeknek költsége belefért a meglévő keretbe. Ami nem fér bele, az nem kutatás.

■ **Ezek szerint ha van rá pénz, akkor kutatni kell, ha nincs, akkor nem is olyan fontos a téma?**

Valahogy így. A témák fontossági sorrendje után a rendelkezésre álló keret dönti el, hogy eddig igen, s innen már nem. De azonos témakörben több pályázó is lehet. Még magánszemély is.

■ **Ez a jó megoldás?**

Ez nem jó megoldás, de jelenleg nincs másik. A normális menet az volna, ha a kollégium azt mondja meg, hogy mit kell kutatni és a kollégium döntse el, hogy a pályázók közül kit bíz meg, mennyiért és milyen határidőre.

Minthogy a kollégium pénze sajnos nem annyi, amennyi kellene, így a kutatási témákra nem tud még „verseny tárgyalást” sem kiírni.

Zavar van az úgy-ahogy meglévő összegek utalásában is. Sokan nem tudják, hogy egy-egy pályázat alapján kapnak-e pénzt vagy sem, hiszen még nem bírálták el a pályázatokat. Kutatásra van 38 millió, de nincs egy fillér sem az intézet fenntartására.

AZ ERTI LÉTSZÁM-ALAKULÁSA

Év	Összes létszám fő	kutató fő	Ebből				
			tudományos fokozattal		egyetemi dr. fő	Nyelv-ismeret fő	%
			fő	%			
1970	225	67	25	37	11	24	36
1980	286	78	27	35	12	28	36
1986	351	79	23	29	14	39	49
1987	327	76	24	32	14	40	53
1988	315	75	25	33	15	44	59
1989	282	62	24	39	14	41	66
1990	280	60	23	38	14	39	65
1991. terv	186	33	22	67	14	23	70

■ **Arról azért feltétlenül kell beszélnünk, hogy a jelenlegi helyzet kialakulásában nem játszott-e szerepet a több évtizedes despota vezetés, ami nélkül magabiztosabb lehetne az intézet a kutatásokban. Teljesen nyilvánvaló, hogy bizonyos kutatási témákat egyéni érdekek motiváltak, gondolok itt például a vegetatív akáczaporítás megalapozatlan, eltulzott szerepére, amire komoly pénzt költöttek, sőt telepítési, felújítási egységárat befolyásoló tájékoztatások, döntések is születtek a kutatás részéről.**

Ezek a dolgok a szakma előtt a kutatás tekintélyét értelemszerűen alaposan rontották, lejárátták. A termelésben dolgozó erdészeknek volt-e, van-e befolyásuk a kutatási témák megítélésében?

A nemesítés szabályozórendszere olyan, amely motiválta az egyéni érdekeltséget. A nemesítő érdeke, hogy minél többet használjanak fel a fajtájából.

■ **Még akkor is, ha a fajta nem jó?**

Sajnos ez itt az intézeten belül egy kézbe összpontosult.

■ **Nem bántó szándékkal, de fel kell tennem a kérdést, vajon minden megbízásos kutatásoknak volt tudományos alapja?**

Ez — ha régen volt is ilyen — a mai körülmények között elképzelhetetlen. És azért ne felejtjük el, hogy van hírünk a világban. Nem kell szégyellnünk magunkat, ökológiai, erdővédelmi, ökonómiai területeken tökéletesen együttműködünk a fejlett kutatóintézetekkel. Műszerezettségünk természetesen hagy maga után kívánivalót, de korszerű műszereket ma lehetetlen beszerezni. A fő gond, hogy sajnos a vállalatok is padlóra kerültek és így elfogyott a forrás. Pedig a megbízásos munkákra lenne igény. Volt olyan cég, amelyik 15 milliós megrendelést adott. Most nem ad munkát, mert képtelen fizetni. Tehát se költségvetési pénz, se fizetőképes kutatási megrendelés...

A tragédia az, hogy ha nem lesz anyagi gondjainkra megoldás, olyan kísérleteket és kutatási területeket kell elhagyni, mint a Fekete Lajos-féle kísérletek, Birck Oszkár felvételei stb. Hát szabad ezeket otthagyni? Legalább a mintaterületek fenntartására kellene pénz, hogy a törzseket azonosíthassuk, és pár év múlva folytathassuk a munkát.

■ **Úgy hírlík, hogy régebben egy-egy kutató eltávoztával a kutatási területe ebek harmincadjára került. Mi a garancia, hogy ezek a dolgok ne ismétlődjenek meg?**

A kísérleti törzskönyv alapján, ha valaki elmegy, át kell adni az anyagát az utódnak, vagy ha utód nincs, akkor az archívumnak. Nem ismétlődhet meg az, hogy évek, évtizedek munkája elveszen.

■ **Sok becsületes, jó szándékú kutató és ERTI-dolgozó érzi most a múlt eltévelyedéseinek hátrányát. Melyek voltak az elmúlt évtizedek leglátványosabb ERTI-kutatás eredményei?**

Elsőként a Mayer-féle erdőtipológiát kell említenem. Időközben kissé háttérbe szorult, de az ökoszisztéma-kutatásnál és az ezen alapuló rendszerszemléletnél nélkülözhetetlen lesz. Hasonló eredményt hozott a termőhelykutatás, a Járó, Szodfriedt fémjelezte kutatások. Vagy a Solymos-féle fatermési kísérletek 2500 hosszú lejáratú kísérleti területtel. Ezek egyedülállóak. Koltai, Palotás, Kopeczky új nyár- és fűzfajtái hasznos kutatómunka maradandó eredményei.

■ **A felsorolt nevek közül sajnos már többen nem élnek, illetve nyugállományba vonultak. A régi vezetés óriási felelőssége, hogy nem teremtette meg a fiatalokkal a kutatások folyamatosságát.**

Roppantul fáj, hogy pl. az 1923-ban létesített szikkísérleti területeinken (melynek valamennyi talpalatnyi földje kísérleti terület), ezekben a kutatási aranybányákban nem tudunk kutatni, pedig a véghasználat előtt álló állományokból egyedülálló adatokat, ismereteket szerezhetne az erdészeti tudomány.

■ **Nem lehetne a témában érintett természettudósok felé fordulni, hogy segítsenek?**

Ez nem megoldás, hiszen akkor azok a kutatók lépnek fel pénzigénnyel, tehát megint csak ott vagyunk, hogy ... nincs pénz.

■ **Mit tudtok csinálni?**

Mint költségvetési intézet sajnos még vállalkozásba sem kezdhetünk. Csak a megbízásos munkákban bízhatunk. Most azért küzdünk, hogy minél kevesebb emberünk kerüljön az utcára. Pótkeret... talán...

Pápai Gábor

Hozzászólás

az MTA Erdészeti Bizottsága elnökének gondolataihoz

(Erdészeti Lapok 1991. márciusi szám)

Az MTA Erdészeti Bizottságának feladatait és céljait összefoglaló írás szerint „más út nincs”. Ember és erdő viszonyának kérdéseivel azonban nem csak az erdészszakma és azon belül sem csak a „szakmai elit” foglalkozik. Az egyéb lehetséges feladatok, célok és utak megfontolása és ellenőrzése nélkül ezért fennáll annak a veszélye, hogy az eddigi „látszattudomány” helyett egy másikat fogunk erőltetni.

Az egyéb utak lehetősége, sőt szükségessége onnan fakad, hogy a megismerési tevékenység mércéje egyáltalán nem a „nemzetközi szint” vagy a „tudományos megalapozottság”, különösen nem ennek tetszés sze-

rinti értelmezése. A tudományfilozófia ajánlásaira, a rendszerelemzés követelményeire, a tudománytörténet-írás tanulságaira, sőt a tények nagyobb részére a nemzetközi tudományos élet sajnos éppúgy nem alapoz, ezekre vonatkozóan a tudomány éppúgy „felszínes” és „igénytelen”, mint ahogy a politika sem vette vagy veszi figyelembe a tudomány eddigi eredményeit, vagy méginkább eredménytelenségét, a tudományos ismeret hiányait, bizonytalanságait, a tévedés valószínűségét. Az egyéb utak különben nem is járhatlanok már, még ha az úttörő munkát nem is értékelték eddig a régi utakon járók.

Arra volna tehát szükség és lehetőség, hogy az alap- és alkalmazott kutatásban, az alaptárgyak és szaktárgyak oktatásában, valamint az oktatásban és a gyakorlatban megfordítsuk a jelenlegi alárendeltség irányát. Az alap kutatás és az alaptárgyi oktatás ne szellemi rabszolgaként kiszolgálja törekedjen az alkalmazott kutatás, a szaktárgyak, a gazdaság és a politika céljait, módszereit és eszközeit, hanem meghatározni, ellenőrizni, szükség esetén felváltani igyekezzen azokat. Amíg nem tudjuk például, hogy mi is az erdő — mert hiszen nem is nagyon akarjuk ezt megtudni —, addig az erdészeti tudományt és gyakorlatot (meg a mezőgazdaságot) ne akarjuk politikai meg technológiai módszerekkel az erdőre kényszeríteni, de ne akarjunk így más (többek között még ezután föltárható vagy bevezetendő) tudományokat és szakmákat vele helyettesíteni, sőt kizárni.

Javasolom tehát, hogy az erdővel kapcsolatos legmagasabb ismeretszerzési fórumokon ezért

— ne csak a jelenlegi tudomány jelenleg alkalmazott „szempontjainak érvényesítését”, „koncepcionális irányítását”;

— ne csak a „tudományos minősítés felügyeletét” tűzzük ki feladatunk, sőt éppen ezeket szorgalmazzuk a legkevésbé,

hanem

— vegyük figyelembe és alkalmazzuk is a már évtizedek óta ismert, de eddig figyelmen kívül hagyott tényeket, szempontokat, ajánlásokat és követelményeket;

— adminisztratív úton is tegyük kötelezővé azon eredmények kísérleti oktatását és gyakorlati bevezetését, amelyek már jó ideje mintegy ellentudományként és ellenszakmaként léteznek;

— „minden eszközzel törekedjünk arra”, hogy tények és érvek nélkül, pusztán címek és fokozatok alapján senki se sajátíthassa ki magának a tudást, a kutatást, az oktatást, a döntést bármiben is;

— ne mások hibásnak, alkalmatlannak bizonyult példáját kövessük alázatosan és kritikátlanul, hanem mutassunk mi példát, hiszen van rá alapunk.

Ha tehát az MTA Erdészeti Bizottsága a maga (és az oktatási, kutatási fórumok) számára munkatervet akar készíteni, célokat akar kitűzni, akkor figyeljen minden oktatóra és kutatóra, figyeljen az új tudományos világgép lehetőségére a megismerésben, új technológiákra a fatermesztésben, új szakmákra ember és erdő viszonyában. Figyeljen arra, hogy a bioszféra-biológia oktatása, a szálalóvágásos technológia kidolgozása, az erdőrezervátum-hálózat megtervezése, ezen belül erdőink regenerálásának programja és kísérleti megvalósítása is a bizottság nélkül, sőt az erdészszakma ellenére már megindult, és folytatódni is fog. A bizottság támogatásával, csatlakozásával, a szakmának is érdemként hatékonyabban, sikeresebben, vagy továbbra is nélküle, ellene is küszködve, alig hatékonyan, a bizottság és a szakma tekintélyének „elillanását” előidézve.

Agócs József

DR. VÁRHELYI ISTVÁN

A mező- és erdőgazdasági vállalati munkabizottság tevékenysége a Magyar Tudományos Akadémia dunántúli illetékességi területén

Az Akadémia területi bizottságaiban újjáalakultak az elmúlt hónapokban a *szak- és munkabizottságok*, valamint megtörtént a tisztségviselőknek alulról történő megválasztása. Ez az átalakulás a hazánkban zajló rendszerváltási folyamathoz igazodva megfelelő helyzetet teremtett a tudományos közéletben is. Most már a bizottságok önálló tevékenységének eredményes továbbvitele szükséges. Ez történik a mező- és erdőgazdasági vállalati munkabizottság esetében (ilyen csak egy helyen, az észak- és nyugat-dunántúli régióban működik – VEAB [*Veszprémi Akadémiai Bizottság*], amely 34 taggal megújult.

A *munkabizottság* a 80-as évek első felében, alulról kezdeményezve, önkéntes alapon szakosodásra töre-

kedve szerveződött. Feladatainkat, tudományos célkitűzéseinket évről évre demokratikusan, testületileg határoztuk meg. A munkabizottság induló létszáma 19 fő volt, s ez hat év alatt 30 főben (fele-fele arányban agrár- és erdész-közgazdászokból) stabilizálódott.

Öt *kutatási témát* (témacsoportot) vállaltunk a régióban koordinációra. Ezek résztémákra is tagolódnak. Évente egy-kettő, hat év alatt összesen kilenc témában tartottunk vitát, tudományos konferenciát. A munkabizottsági tagok körében a legnagyobb érdeklődést, aktivitást az agrárviszonyok (erdészet) lehetséges változása, a természeti erőforrások racionális hasznosítása, és a vállalati vagyongerdekltség témája váltotta ki. A tudományos konferenciákon tagjaink 36 korreferátumot tar-

tottak (21 előadó). A témákhoz hat év alatt 123 publikáció és 12 egyetemi jegyzet, tananyagrészt kapcsolódott, illetve íródott a kutatómunka eredményeként. Közreműködtünk, és három tagunk gazdasági (ökonómiai) tartalmú korreferátumot tartott a „Békés rendszerváltás, alkotmányos forradalom Magyarországon” című konferencián.

Tagjainktól szakterületünket illetően öt pályamű érkezett a VEAB pályázati kiírásra, felhívására. Hárman díjat is nyertek. Hét esetben opponáltunk VEAB véleményezésként szakértői anyagot. A TMB bíráló bizottságaiban opponensként 11 esetben szerepeltünk. Tartalmi munkánkban természetesen problémák is felmerültek (nemcsak eredményeket „értünk” el). A koordinálásra vállalt némely kutatási kérdésben, témában pl. nem sikerült elmélyedni. Sajnos a mennyiség a minőség rovására ment. Az összehangoló tevékenységünkre jobban kell felkészülni és kevesebb témát koordinálni (a témakoordinatorokat pedig rendszeresen kell segíteni).

A tudományos *továbbképzés* keretében három munkabizottsági tag védte meg eredményesen kandidátusi disszertációját. Kettőnél a dolgozat tervezetéből előzetes vitát rendeztünk, mégpedig munkabizottsági keretben. Egyetemi doktori címet két tagunk szerzett. Egy kollégánál bizottságunk elővitát is tartott. Ezek a viták a disszertáció végleges megírásához a jelölteknek (kritikai észrevételekkel) segítséget nyújtottak.

A gyakorlat helyszínén öt alkalommal sikerült *tapasztalatcserét tartani*. Két egyetemi, egy kutatóintézeti egység és két vállalati központ szerepelt a találkozáson, ahol a *kutatási eredmények* alkalmazásának oktatási, ill. gyakorlati lehetőségeit beszéltük meg. Elméleti kérdések ütközését is szorgalmaztuk és a gyakorlati szakemberekkel véleményeztük kutatási eredményeinket.

A következő évben, években (három évre szól a megbízatásunk) a beszámoló és választó közgyűlésünkön előterjesztett és testületileg is megállapított célkitűzések szerint akarunk munkálkodni, tevékenykedni.

Az utóbbi hónapokban kellő erdészeti szakmai ismeretekkel és tájékozottsággal nem rendelkező környezetvédők, természetbarátok és politikusok bírálattal illették az erdőgazdálkodók erdőművelési, erdőhasználati, erdővédelmi, erdőtervezési módszereit.

Ezek az észrevételek elsősorban a természetszerű erdőgazdálkodás visszaszorítására, a tarvágások és mesterséges erdőfelújítások előtérbe helyezésére, a lomberdők elfenyvesítésére, a nagyvad elviselhetetlen

károsítására, az ültetvényes erdőgazdálkodás felkarolására, az alacsony vágásérettségi korokra, a szálalógazdálkodás hiányára, a fokozottan védett növény- és állatfajok veszélyeztetettségére, valamint egyes tájvédelmi elvárások erdőhasználattal és erdőfelújítással kapcsolatos kérdéseire vonatkoznak.

Fentiekkel kapcsolatban elvi álláspontját a szakbizottság a kiadott vitaanyagban a következők szerint foglalja össze.

Téves információk alapultak azok a bírálatok, melyek az elmúlt időszak gazdálkodását rablógazdálkodással jellemzik. Ez sem országosan, sem a VEAB régióban nem állja meg a helyét. Országosan az erdőterület mintegy félmillió ha–ral nőtt és jelentősen növekedett az erdők élőfakészlete. Az 1989. évi adatok figyelembevételével a folyónövedék országosan 11 millió m³, melyből 9,5 millió m³-t (86%) termeltek ki, a régióban pedig 3 millió m³ folyónövedékből csupán 2,4 millió m³ (80%) volt a kitermelés. Az előző években hasonló volt a helyzet, tehát rablógazdálkodás helyett inkább felhalmozásról beszélhetünk. Mindez a gondosan készített üzemterveknek, a gazdálkodást ellenőrző szakmai felügyeletnek, az erdészeti gazdasági szabályozó rendszernek, de leginkább az erdőhöz ragaszkodó szakemberek odaadásának köszönhető.

Régióink erdeinek jövőjét akkor látjuk biztosítva

— ha törvényes előírásokkal és kormányzati intézkedésekkel minél előbb megteremtik annak lehetőségét, hogy az erdőgazdálkodó szervek az erdővagyon érdekeltiséget a nyereségérdekeltség elé helyezték,

— ha megteremtik a természetszerű stabil erdőgazdálkodáshoz jobban igazodó erdőfenntartási pénzügyi rendszert,

— ha biztosítják a vadgazdálkodásnak az erdőgazdálkodás érdekei alá rendelését,

— ha megteremtik a gépesítés és a feltárás összhangját, s biztosítják a fakitermelések szakszerűségét és kíméletességét,

— ha újra kidolgozzák a táji erdőművelési irányelveket,

— ha az erdészeti termőhelyterképezést és a termőhelyi adatbank létrehozását a fontos és sürgős feladatok közé sorolják (és minden, termőhelyfeltárással foglalkozó szervezet kötelezzen arra, hogy adataikat az adatbankba továbbítsák, s ezeket az erdőtervezési irodákkal ellenőriztessék).

BÁNÓ LÁSZLÓ

Mi lesz veled erdőfeltárás?

AZ ERDŐ 1987. áprilisi számában jelent meg „A hazai erdőfeltárás feltáratlan kérdései” című cikkem.

A szűk ötoldalas mondandóm sűrítetté öt mondattal került a cikk lefelejtéjére.

Újraolvastam a cikket. Rájöttem, hogy elég az öt mondat is az elején. Mi változott négy év óta? Elévültek az akkori gondolataim? Megoldódtak az akkori gondjaim? Rosszul láttam akkor valamit? Aggályoskodó voltam?

Aggályaim valóságok voltak.

Mert négy év óta semmi nem oldódott meg. Semmilyen javulás nem történt. A bibliai hasonlattal cinikusan élve: kiáltásom nem pusztába, hanem erdőbe kiáltott szó volt. Nem hallotta meg senki. Nem történt semmi, azaz minden úgy történt, történik, ahogy azt előre láttam.

Íme, aktualizálva és következtetésként is rögzítve a fent említett öt mondat:

1. Az erdőgazdálkodó nem tudja magának megengedni, hogy erdőfeltárási munkálatai folyamán szem előtt tartsa a tartamosság elrendelő előírásait.

2. A feltárási beruházások állami támogatása kevés ahhoz, hogy eredményesen felhasználják.

3. Az útfenntartás elhanyagolt. Nem kap állami támogatást.

4. Az erdőgazdaságok korszerű útépitési, fenntartási gépparkot nem tudtak üzemeltetni, ha azt csupán saját forrásból kellett fedezniük.

5. Több EFAG-nak közösen kellene gazdálkodni erdőfeltárása és útfenntartása érdekében, ha el kívánja kerülni a bukást. Ez sehol nem alakult ki.

A tollat az ERDÉSZETI LAPOK januári számában közölt Dauner Márton interjú miatt ragadtam meg. Idézet a negyedik oldalról:

Kérdés: „Rövidebb, három-ötéves távlatban mit tart a legfontosabb elérendő célnak?”

Válasz: „...Az erdővagyon-gazdálkodásnak haszonérdekeltség-mentesnek kell lennie. A fafeldolgozást és minden szolgáltatás típusú tevékenységet profitorientált érdekeltségi szervezetben kell megvalósítani.”

Tiszta, világos, logikus stratégia.

A szolgáltatások egyike, az erdőfeltárást és útfenntartást biztosító szervezet különválik az erdőgazdálkodási szervezettől. Profitorientált szervezetté válik.

Valamennyi érdekelt figyelmét szeretném felhívni, hogy ennek a stratégiának milyen erdőfeltárási következményei lehetnek. Remélem, hogy azok megismerése révén időben hatékony döntések születnek, és hogy e döntések következtében a veszély nem nőni fog, hanem megszűnik.

Az országban mind kisebb hányadú lesz az erdőfeltárási beruházási része, és mind nagyobb kellene legyen a fenntartási tevékenység.

Az útfenntartással elégséges szinten szervezeten nem foglalkozik senki.

Mindenekelőtt szeretném leszögezni, hogy az idealista világnézet szerint a fenntartás nem más, mint szüntelen

teremtés. E tételt az erdőfeltárásnál filozófiailag figyelembe véve tehát erdőfeltárást alatt együtt kell érteni az új létesítmények „teremtését”, azaz beruházását a „szüntelen teremtéssel”, azaz az útfenntartással.

E tétel műszakilag is majdnem teljes mértékben igaz. A beruházásokhoz ez esetben közel ugyanazon termelőerő-rendszer szükséges, mint a fenntartási munkákhoz. Amíg az erdőfeltárási beruházásokat állami támogatással lehet létesíteni, addig a fenntartási munkákat teljes mértékben a vállalati eredményből kell fizetni.

Hol van már a sikerágazati eufória? A veszteséges gazdálkodás réme jelentkezik több erdőgazdaságnál. A legnagyobb valószínűséggel azoknál, ahol a feltárási tevékenység nélkülözhetetlen lenne. Mennyit fognak költeni útfenntartásra ezeknél az erdőgazdaságoknál?

A lehetőség persze ördögi: „Ebben az évben nem engedhetjük meg, hogy útfenntartásra költsünk, de majd jövőre lényegesen többet teszünk ez ügyben.”

Vajon hány évig lehet majd ezt mondani? Nagyon sok évig. Közben majd a profitorientált önálló erdőfeltárást szervező türelmesen vár. (?) Eszközei állnak, szervezete nem működik.

Ma olyan időkben élünk, amikor az állami támogatások fokozatosan megszűnnek.

Az is tény, hogy azon erdőgazdaságoknál, ahol leginkább szükség lesz az erdőfeltárára, ott a haszonérdekeltség-mentes erdőgazdálkodás állami támogatásra szorul. Nemcsak az erdőfeltárában, hanem az erdőgazdálkodás több más ágazatában is.

Nincs gazdaságossági összehasonlítási lehetőség az erdőgazdaságok között az erdőfeltárási tevékenységénél.

Munkatársaim körében közismert, hogy nem vagyok elégedett az erdészeti számvitel adta adatszolgáltatási lehetőségekkel. Azt tartom fontosnak, hogy egy adott, úgynevezett kalkulációs egység esetében tiszta legyen: mit költöttem el a költséghelyen, és mit kaptam érte. Ha ez nem tiszta, ha ez nem egyértelmű, ha ez erdőgazdaságonként más és más értelmezésű, úgy nem lehet gazdaságilag megmérni és összehasonlítani a tevékenységet.

Így az ország különböző területein különböző tartalmúak ezek a számviteli rendszerek az erdőfeltárást tekintve. Mennyi a közvetlen költség, mennyi az elszámoló ár, milyen általános költségek terhelik a közvetlen költségeket, milyen forrásokból, milyen megtérüléssel kerültek beruházásra a gépi állóeszközök, és sok-sok kérdés marad összehasonlíthatatlan állapotban.

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság az egyedüli erdőgazdaság, amely vállalkozásban végzett erdőfeltárást az Ipoly-vidéki erdőgazdaságnál 1984–1991 között.

Miközben munkánkkal általában elégedettséget váltottunk ki, árszintünket illetően nemcsak az IEFAG-nál, hanem gyakorlatilag országszerte mindenütt, illetékes erdészkörökben közismert lett elviselhetetlenül magas árfele-

vésünk. „Kifosztjátok a szerencsétlen Börzsönyt.” „Párizsi árakkal dolgoztok.” Stb., stb. Senki nem gondolt arra, hogy egy saját rezsiben kivitelezésre kerülő saját munkát hasonlít össze egy vállalkozással.

Az első esetben a cél: állami támogatással létrehozni egy erdőfeltárási beruházást. Nem zavar különösebben senkit, ha számviteli tökéletlenségek miatt a vállalat egyik zsebéből a másik zsebébe kerül a pénz. Pl.: veszteséges a gépüzem, amellyel kivitelezésre kerül az út, de az út értéke naturáliákban a vállalatnál marad. Végül is ott térül meg a gépüzemi veszteség is.

A második esetben: egy létesítmény kivitelezési költségeit úgy kell megtéríteni, hogy azok nyereségesen térüljenek meg. Például: pótolni tudjuk az elhasznált állóeszközöket, amelyeket részint az amortizációból, részint az adózott érdekeltiségi alapból vásárolunk újra; ki tudjuk fizetni az adókat, és még mindig legyen nyereségünk. Egyébként miért vállalkoznánk erre a feladatra? A tevékenység ez esetben profitorientált, míg az előző esetben inkább haszonérdekeltiség-mentes.

Már komikusnak is mondható, hogy sziklatöbblet miatt egy kb. 32 millió Ft-os útépítési vállalkozásunknál 7,6 millió Ft többletkövetelésünk volt. Rettegve az örökös pénzügyi harctól, a sziklatöbbletet igazságügyi mérnökszakértővel mérettük fel. Nemzeti színű szalaggal átkötött, pecsételt okmányát a műszaki átadás-átvételen nem fogadták el. Azt az egyezséget kötöttük, hogy mindkét fél az FM által kijelölt másik igazságügyi szakértő véleményét fogadja el, amelyet majd a későbbiekben készíttetnek el. A szakvélemény el is készült. A 7,6 millió Ft-os többletigényünket valóban felülbírálta — 12,2 millió Ft-ra változtatta. Hol volt még ekkor a profitorientáltság!? (A profitorientált szervezet a jelenleginél drágább szolgáltatást fog nyújtani.)

A mai állapot tehát nem teszi lehetővé az erdőgazdaságok között a közös műszaki-gazdasági gondolkodást.

A gépáremelkedések következtében egy profitorientált erdőfeltárási szervezet létét 2–3 erdőgazdaság csak együttesen tudja biztosítani.

Nem tudom mi történik a volt szocialista építőgépiparral. Vélelmezhető, hogy vagy elsovad, vagy hasonlóan magas ára lesz a gépeknek, mint a nyugati gyártmányoknak.

Ki engedheti majd meg, hogy pl. egy statikus úthengert ne 600 ezer forintért vegyen meg, mint 2–3 éve, hanem több millió Ft-ért, mint napjainkban lehetséges? Hasonló lesz a helyzet a szállítógépparkkal is. Mind nagyobb értékű szállítógépek mennek idő előtt tönkre a megrongálódott utakon.

Szétesik a magyar erdőfeltárási szervezet, mielőtt profitorientált szervezetté alakulna.

Az erdőfeltárási szakgárda érzi, hogy már most is nagy baj van, de még nagyobb lesz, avagy lehet.

Elismert erdőfeltárási erdőmérnök kollégáim 10, illetve 17 év után napjainkban számolták fel munkaviszonyukat. Fizikai munkásból lett vállalkozóhoz szegődtek el.

Ha egy erdőfeltárási szervezet felszámolódik, alig lehet azt az évek során feltámasztani. Talán nem is lehet.

Aggályaim nem is sorolom tovább. Sajnos, nincs tudomásom arról, hogy az erdészeti politika aktualizálói e kérdésben mit tettek.

Mi lesz veled magyar erdőfeltárási,

— ha profitorientált, önálló vállalkozás leszel?

— ha megmaradásodról nem gondoskodik időben az erdészeti politika, az erdőgazdálkodás?

— ha a fenntartási munkákat az éves gazdálkodás eseti szeszélyei határozzák meg?

A megoldás elméletileg adott:

— **Az erdészeti ágazati politikának megfelelő gazdasági-műszaki-igazgatási formában bábáskodnia kell a profitorientált erdőfeltárási szervezetek létrejötténél.**

— **E szervezetek munkájának megítéléséhez megfelelő mérési rendszer kell.**

— **A haszonérdekeltiség-mentes erdőgazdálkodásnak megbízható forrásra van szüksége a feltárási — beruházási és fenntartási — feladatok elvégzéséhez. Olyannyira, hogy az erdőkép megalkotásakor az erdőfeltárási — mint erdészeti alaptevékenység — megmérési tényező legyen.**

Nem szeretnék egyetlen erdészt sem megbotránkoztatni, de ma az erdőfeltárási legalább akkora baj van, mint az erdőművelésben.

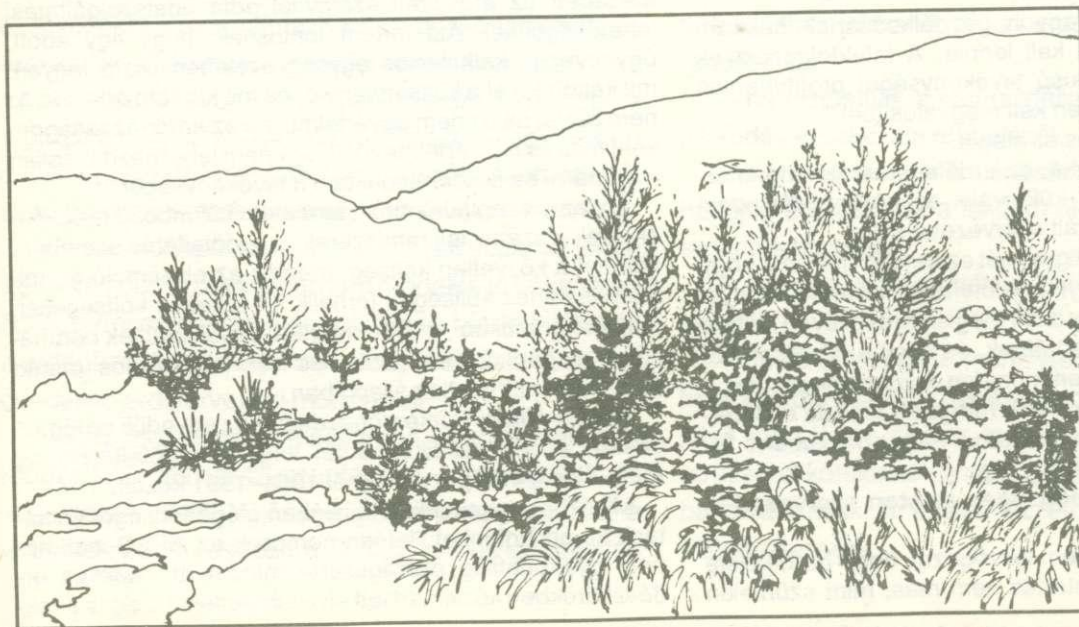
Mi lesz veled tehát erdőfeltárási?

Ha a jó Isten éltet 4 év múlva is, úgy valószínűleg megírom. Röviden valahogy így:

Megmaradtunk a magyar erdészet javára.

Avagy:

A magyar erdészet úgy ítélte meg, hogy nem volt ránk szükség. Feladtuk. Befejtük.

BOGYAI JÁNOS, VEPERDI IRINA, WALTERNÉ CSURKA ESZTER

A rekreációt szolgáló erdészeti tevékenység

Egyszerűbb és közérthetőbb lett volna a fenti címben parkerdőgazdálkodásra utalni, de az erdészeknek a „közjó” érdekében végzett tevékenysége már messze túlnőtte ezt a fogalmat. A kempinglétesítés és üzemeltetés, a közút menti autóparkolók, pihenőhelyek és egyéb olyan közjóléti létesítmények fenntartása, amelyekhez erdő nem tartozik, semmiképp sem nevezhető parkerdő-gazdálkodásnak. Szerencsére nem ezek vannak túlsúlyban, de mint a későbbiekben látni fogjuk, a parkerdőkben végzett munkák zöme sem lehet kifejezetten erdészeti szakmai feladat.

Magyarországon a 32/1970. (VIII.21.) sz. kormányrendelet tette általános feladattá az erdők közjóléti szerepének fejlesztését. Az igények fontosságának, az erdők többcélú hasznosításából adódó funkciók arányának megállapítása az erdészeti politika feladata lett. Elkészült 1974-ben az erdőállomány-fejlesztés országos terve, amely az 1975–1990 közötti időszakra a szociális-üdülési funkciójú erdőkre is meghatározta a fejlesztés irányait és feltételeit. Ennek végrehajtására a célcsoportos beruházási kereket, valamint az erdőfenntartási alap biztosított támogatást. Az 1978. év végéig 74 ezer hektár pihenő-, séta- és kiránduló-erdő kijelölése és berendezése történt meg.

A parkerdők kiválasztása, méretezése, berendezése, jogi és pénzügyi kérdéseket számos új probléma elé állították. Mindezen feladatok megoldásához kevés kutatás és tapasztalat állt rendelkezésre. Éppen ezért a döntések egy része nem az igény, gazdasági lehetőség, érdek, ökológiai szempontok figyelembevételével történt, így egyes parkerdők túlterheltek, mások kihasználhatatlanná váltak. Nem álltak rendelkezésre az erdők ellenálló és regenerálódó képességével kapcsolatos ismeretek sem. Kis mértékben számoltak a talaj és növényzet károsodásával, a szemét és rongálás tömeges megjelenésével. A többletráfordítások fedezésére egyre kevésbé volt elégséges a központi támogatás.

Mára a gazdasági élet gyökeres változása mind az igény, mind a lehetőség oldaláról új helyzetet teremtett, aminek következtében — az eddigi tapasztalatok alapján — szükségesé vált a rekreációt szolgáló erdőgazdálkodási gyakorlat áttekintése és értékelése. A feladatra az ERTI környezetvédelmi csoportja 1990-ben az Erdészeti és Faipari Hivataltól azzal a céllal kapott megbízást, hogy a kialakuló közigazgatási, tulajdoni, finanszírozási körülmények figyelembevételével dolgozza ki a rekreációt szolgáló erdőgazdálkodás komplex rendszerét.

A helyzetfeltárás folyamatban van, s ennek eredményéről 18 közjóléti objektum vizsgálatának tapasztalatai alapján kísérelünk meg a lényeges kérdések vonatkozásában tájékoztatást adni.

A közjóléti objektumok kijelölése zömmel 1972–1978 között történt. Ezek között több olyan — a dolgozat elején már említett — létesítmény is található, aminek kezelése és fenntartása nem kifejezetten erdészeti feladat. A parkerdők esetében jellemző, hogy azokat az igényeket általában jóval meghaladó területtel jelölték ki, de olyanok is vannak, amelyek iránt az igény annyira elenyésző, hogy feleslegessé teszi fenntartásukat. Bbizonyosodott, hogy az elméletileg levezetett, vagy becslésen alapuló (területi és berendezési) normatívák alapján nem szabad közjóléti fejlesztést tervezni. Ennek mindig a valós igényekhez kell igazodnia.

A közjóléti objektumok általában (nem minden esetben!) fejlesztési tervek alapján kerültek kialakításra. A támogatások beszűkülése miatt azonban a hosszabb távú fejlesztési-fenntartási tervek megvalósítása sok esetben elvesztette realitását. Aggodalomra ad okot, hogy a támogatások csökkenésével, vagy megszűnésével az eddig végzett fejlesztések felbomlanak, tönkremennek és az investíció haszna megsemmisül. Különösen a fenntartási támogatás csökkenése és esetlegessége jelent gondot, amit növel a támogatások inflálódása és az előre nem kalkulált, de ma már meghatározó méretű rongálás és szemetelés.

Erősen vitatható a parkerdőkben folyó gazdálkodás is. Alapvető problémát jelent, hogy az erdők nagy része hosszú távon nem felel meg a követelményeknek. Ez abból adódik, hogy az erdők kijelölésénél olyan szempontok uralkodtak, mint a könnyű megközelíthetőség, a település közelsége, a kirándulási célt, látványosságot nyújtó létesítmények, adottságok megléte, stb. A faállományok között sok a gazdaságtalan, inkább talajvédelmi funkciót szolgáló erdő. Ezekben a gazdálkodás jórészt egészségügyi termelésekre korlátozódik, amiben meghatározó szerepe van a minden fakitermelést ellenző közvéleménynek. De a gazdálkodók is szívesebben mozdulnak el a kisebb ellenállás irányába, mivel a költségesebb, igényesebb parkerdő-gazdálkodás pénzügyi és tárgyi (háromtechnológiai) feltételeit nehéz előteremteni.

Véleményünk szerint az erdőállomány-gazdálkodási feladatokat illetően nem kellene lényeges különbséget tenni a gazdasági és közjóléti rendeltetésű erdők között. A szakszerűen kezelt, karbantartott faállományok a közjóléti rendeltetésnek jobban megfelelnek, mint a „magukra hagyott” erdők. Különbséget csak bizonyos módosítások (vágáskor, vágásterület, több elegyfaj) jelenthetnének a gazdálkodásban.

A közjóléti objektumok feltártsága, berendezettsége, megközelíthetősége általában megfelelő. Az erdei autóparkolók, sétautak rendezettek, az egyéb műszaki berendezések mennyisége a valós igényekhez igazodik. Ki kell emelni a berendezések folyamatos rongálását, ami már olyan méreteket öltött, amivel a kezelők nehezen tudnak megbírkózni. Másik problematikus kérdés az objektumok tisztán tartása. A hanyagságból, kultúrátalanságból okozott szemét gyűjtése külön személynézet igényel. Véleményünk szerint ma a közjóléti objektumokra fordított munkaidő és költségek nagyobb részét a rongálás helyreállítása és a szemétyűjtés viszi el.

A közjóléti objektumok fejlesztésének és fenntartásának gyakorlata különböző. A kezelő általában a területileg illetékes erdőgazdaság, de pl., Pécssett vagy Sárváron a városi önkormányzat. Az erdőgazdasági kezelésben lévő objektumok esetében jellemző, hogy az önkormányzat (korábban tanácsok) semmiféle segítséget, támogatást nem nyújtanak, „legjobb esetben” nem szólnak bele a munkába (tisztelet a kivételnek).

A közjóléti fejlesztés, fenntartás alapvetően célcsoportos és fenntartási támogatással valósult meg. Jelentős összeget, évi 5–6 millió Ft-ot a pécsi helyhatóság fordított a parkerdőre. Kiseb, esetenkénti hozzájárulást társadalmi (sport- és városépítő) egyesületek adtak, de ennek összege csupán jelképesnek mondható. Feltételezhető ebből, hogy az erdőgazdaságok jelentős munkákat üzemi költségeik között számoltak el. A vizsgált közjóléti objektumokra költött központi támogatás 13%—át erdőfelújításra és telepítésre, 46%—át műszaki beru-

házásra, 41%-át pedig fenntartásra fordították az elmúlt 15-17 évben.

Az 1974-ben kidolgozott erdőállomány-fejlesztési koncepció szakmai szempontból kívánatos parkerdő-gazdálkodást vázolt fel, de ez az idők folyamán olyan szolgáltatások felé tolódott, amelyekben az erdészeti feladatok már másodlagosak. A rekreációt szolgáló erdészeti tevékenység ma már olyan komplex feladat, aminek felvállalása nem lehet kizárólag az erdészeti ágazat ügye. Tisztázni kell, hogy a rekreációt szolgáló fejlesztés tulajdonképpen kinek az érdeke és kinek a feladata. A kialakult helyzetben felül kell vizsgálni a gazdálkodás eddigi rendszerét, ezen belül rendezni kell a feladatok és a finanszírozás erdészeti szervek, önkormányzatok stb. közötti megosztását. Sürgető feladat ez azért is, mert a központi anyagi lehetőségek beszűkülése megkérdőjelezi a meglévő létesítmények fenntartásának és a tervezett fejlesztésének a sorsát.

A továbbiakban közreadjuk néhány javaslatunkat a közjóléti rendeltetésű erdők helyzetének rendezésére vonatkozóan azzal a szándékkal, hogy a kollégák reflexióinak figyelembevételével dolgozhassunk ki egy működőképes, az erdők és a társadalom érdekeivel egybeeső gazdálkodási rendszert. Ezt azért is tartjuk fontosnak, mert a gazdasági, környezetvédelmi, szociális és egészségügyi problémákkal túlterhelt körünkben az erdő közjóléti (rekreációs) szerepe egyre inkább felértékelődik, s így szakmai felelősségünkben adódóan sem nyugodhatunk bele, hogy az eddigi eredmények tönkremenjenek. Az előzőekből már nyilvánvalóvá vált, hogy a korábbi gazdálkodási gyakorlatot nem folytathatjuk, a közjóléti szolgáló erdőgazdálkodást új alapokra kell helyezni.

Mindenekelőtt tisztázandó a közjóléti fejlesztés-gazdálkodás fogalma, mert ma ebbe a legváltozatosabb, sokszor az erdőgazdálkodástól távol eső tevékenységeket is beleértik. A valós társadalmi igények alapján a közjóléti fejlesztésre (fenntartásra) hosszú távú országos programtervet kell kidolgozni. Ennek alapját a meglévő objektumok képezhetik. Az objektumokat felül kell vizsgálni és amelyek iránt mértékadó igény nem jelentkezik, annak elsődleges rendeltetését meg kell változtatni. A felülvizsgálat után kialakuló hálózatot azután ki lehet egészíteni a társadalmilag szükséges további fejlesztésekkel.

A hosszú távú programtervet országos-, regionális és helyi igények alapján, az illetékes szervekkel és önkormányzatokkal egyeztetve, velük együttműködve kell kidolgozni. Javasoljuk, hogy nagyjából központi forrásokból csak az országos jelentőségű objektumok kerüljenek támogatásra és ezek maradjanak erdészeti szervek kezelésében. A regionális fejlesztés közös — központi és regionális (megyei) — támogatással működjék és ennek kezelői is erdészeti szervek legyenek. A helyi jelentőségű objektumokat önkormányzati támogatással javasoljuk üzemeltetni. Fentieket természetesen az adottságtól és a körülményektől függően, rugalmasan kell kezelni, mert pl. egy országos jelentőségű objektumnak helyi és regionális jelentősége is van.

Az országos programtervben szereplő objektumokat „működő” és „potenciálisan számba vehető” megjelöléssel javasoljuk számontartani. Működőnek csak olyan objektum tekinthető, amelynek fejlesztési-fenntartási feltételei biztosítottak. A potenciálisan számba vehető objektumok pedig olyan tartalomok, amelyek a fejlesztési feltételek megteremtése esetén kerülnek kiépítésre. Ezeknek kijelölését és parkerdőként való „üzemeltetését” a feltételek megteremtéséig nem ajánljuk, mert csak növelnék velük azon erdőterületeinket, amelyek parkerdő címen elhanyagolt, leromlott állapotban vannak.

A közjóléti fejlesztésnek (beruházások, fenntartások) alapja hosszú távú országos közjóléti programterv legyen, az egyes objektumokra a központi anyagi támogatást pályázat útján javasoljuk odaítélni. A támogatásra részletes fejlesztési terv benyújtásával lehetne pályázni. A pályázatnak tartalmazni kellene a fejlesztési-fenntartási költségigényen belül az egyéb forrásból (megyei, helyhatósági stb.) biztosítandó hozzájárulást is. A pályázat feltételeit és benyújtásának módját szabályozni kell.

Utasításban kell szabályozni továbbá a fejlesztési tervek tartalmi és formai követelményeit. A fejlesztési terveknek mindenképpen tartalmaznia kell az objektumokra vonatkozó hosszú távú parkerdő-gazdálkodási tervet, a fakitermelések, erdőfelújítások, telepítések, idő- és térbeli ütemezésével.

Meg kell szüntetni a jelenleg alkalmazott közjóléti kategóriákat. Egyedül a rekreációs igényeknek megfelelő, nagyobb látogatottságú erdőrészeket javasoljuk parkerdőként nyilván tartani és kezelni. Séta és kirándulás céljára a szakszerűen kezelt, elsődlegesen fatermesztési (vagy védelmi) rendeltetésű, jól feltárt faállományok tökéletesen megfelelnek.

Az említett utasításban feltétlen szabályozni kell a közéleti objektumok nyilvántartásának, a beruházási/fenntartási költségek elszámolásának egységes rendszerét, de rögzíteni kell azt is, hogy mi tartozik a közéleti fejlesztési körébe.

A társadalomban, de főként az országos és helyi hatáskörű vezetésben tudatosítani kell, hogy a közéleti erdőgazdálkodás olyan összetársadalmi- és mindenki számára elérhető - érdekeket szolgál, amiért valamennyien felelősek vagyunk. Ez a felelősség az erdőt látogatók kulturált magatartásában, a kezelők szakszerű munkájában és az illetékes pénzügyi hatóságok, önkormányzatok, egyéb szervek lehetőségeihez igazodó támogatásában kell, hogy megnyilvánuljon.

A közéleti erdőgazdálkodás olyan többletköltségekkel jár, aminek biztosítása az előző évben javasoltak szerint történhet. Milyen források jöhetnek számításba? Országos jelentőségű parkerdők esetében elsődlegesen az FM Erdészeti és Faipari Főosztálya által kezelt célcsoportos erdőtelepítési és műszaki beruházási alap, továbbá a fenntartási támogatás, amiket az FM költségvetésében elkülönítetten kellene biztosítani. Regionális jelentőségű parkerdők esetében egyrészt az említett központi támogatás, másrészt a régióban érdekelt helyhatóságok, megyei szervek, idegenforgalom stb. hozzájárulásai. Helyi jelentőségű objektumok esetében a helyhatóságok, idegenforgalmi és gazdálkodó szervek támogatása.

A pénzügyi kormányzat szabályozásával meg kellene teremteni a lehetőségét annak, hogy a gazdálkodó szervek, vállalkozók stb. közjóléti hozzájárulásait (az alapítványokhoz hasonlóan) adóalapjukból leírassák, és így érdekelték legyenek a fejlesztésben. Javasolható olyan megoldás is, hogy az idegenforgalmi hasznosítást célzó fejlesztések (például Sárvári ÁG lovaspályája, vagy a nyírábrányi kastélypark) kedvező kamatfeltételekkel kapjanak hitelt, amit a bevételekből fizetnek vissza. A helyhatóságoknál a támogatások egyik forrása lehet például az üdülőhelyi díj, ami helyenként (például Sopronban) jelentős bevételi lehetőség.

A felvetett gondolatokkal megkíséreltük körvonalazni azokat a rendezést igénylő problémákat, amelyek megoldását a közjóléti erdőgazdálkodás jövőjének alakulása miatt alapvetően fontosnak tartjuk. Természetesen a parkerdő sorsának alakulásában is meghatározó lesz a föld-, az erdő, az önkormányzati törvény és privatizáció egyaránt. Nyilvánvaló, hogy csak ezek megjelenése után tisztázhatók a felelősségi körök, aminek alapján a gazdálkodás kérdését teljes körűen szabályozni lehet.

VADÁSZÖSVÉNYEN

Elhangzott 1991. május 3-án a Kossuth Rádióban

(Részlet)

Riporter: Szegedi Erzsébet

— *Schmotzer András, a Mátra–Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság vezérigazgatója és az Országos Erdészeti Egyesület elnöke.*

Nem is olyan rég úgy tűnt, hogy az erdészek és vadászok le tudnak ülni egymással tárgyalni, és ebben a törvényre váró időszakban sikerül valamiféle konszenzusra jutni.

Schmotzer András:

— November elején, félhivatalosan értesültünk arról, hogy egyes képviselők, közöttük Bánffy György is, önálló vadászati törvénytervezettel rukkolnak ki, amelyet a parlament elé, be akarnak terjeszteni. Ez előtt választmányi ülést tartottunk.

Megdöbbenve értesültünk arról, hogy a törvénytervezet benyújtásra kerül a Parlament elé, anélkül, hogy ezt az Erdészeti Egyesülettel, vagy az erdészekkel egyeztették volna.

— *Ezután írták a Bánffy György által nem európai stílusúnak nevezett levelet, melyet ő az erdészek szélsőséges csoportjának titulál.*

— Én azt hiszem, hogy az ország erdésztársadalma nevében ki kell kérnem, hogy bennünket szélsőségesnek nevezzen Bánffy úr, mert az erdészek parlamentje szövegezte meg ezt a beadványt, amit a képviselőkhez eljuttattunk.

— *Nemcsak a szakmai közvélemény nem tudhatott kellő időben erről a képviselői indítványról, illetve annak betervezési kísérletéről, hanem úgy hírlik, hogy nem tudták a vadászok sem.*

— Én ezt csak megerősíteni tudom, hiszen az elnökségnek három erdei vadgazdálkodáshoz értő erdőmérnök tagja van. Egyiküknek sem volt róla tudomása.

A megyei vadászszövetségeknek is meglepetés volt ez a puccskíséret, jól tudom, hiszen ez idő tájt jómagam is egy megyei vadászszövetség titkára voltam. Sőt mi több, az FM Önálló Vadászati Osztályának főosztályvezetője, Heltay István úr elől is sikerült az utolsó pillanatig eltitkolni a Bánffy–Schamschula-féle akciót. Pedig őt igazán bizalmukba fogadhatták volna, hiszen korábban

nem is akármilyen beosztásban szolgálta a vadászok érdekeit.

— *Ön szerint vajon ők belenyugodtak ennek a kísérletnek a bukásába?*

— Értésüléseim szerint újabb akciók kezdődtek el, félhivatalosan megkeresték az egyesület tisztségviselőjét és újabb ajánkozás történt arra, hogy a múltkorában be nem fogadott önálló képviselői indítványt, mint betervezett vadászati törvényt, vitassa meg az egyesület.

— *A Bánffy-féle törvénytervezetben nagyon lényeges pont fogalmazódik meg, miszerint a tulajdonhoz ne kötődjön a vadászati jog, el kell tőle választani. Önök pont az ellenkezőjét vallják. Mi történik, ha mégis olyan törvényt fogad el a parlament, miszerint el kell választani a vadászati jogot a tulajdontól?*

— Nagyon szerencsétlen helyzet alakulhatna ki — bár ebben nyilvánvalóan megoszlanak a vélemények. Az erdőnek tartozéka a nagyvadállomány, hogyha ezt elválasztanánk a tulajdonviszonytól, akkor alapvetően, még egyszer hangsúlyozom, a magyar erdők látnák ennek nagyon súlyos kárát.

— *Bánffy György képviselő úr állítása szerint az erdészek maguk alatt vágják a fát, amikor „megtorpedózták” az erdészek számára is minden eddiginél kedvezőbb törvénytervezet benyújtását.*

Miért „torpedózták” meg? — kérdem Varga Bélát, az Országos Erdészeti Egyesület alelnökét.

Varga Béla:

— Igen sok törvénytervezet készült a vadgazdálkodásról az elmúlt tíz esztendő alatt. Egyetlen egy sem volt közöttük, amely annyi veszélyt jelentett volna az erdőre, a vadgazdálkodásra és magára a vadra is, mint a Bánffy–Schamschula-féle. Hacsak nem tételezzük fel, hogy egy vadászni szerető színész jobban felismeri az erdészet érdekeit, mint a képzett, felkészült, tapasztalt, felelős szakemberek.

Az ún. „nagyvadászok” érdekeit leszámítva — sokkal rosszabb a tervezetük a Kádár-korszakban hozott jogszabályoknál is. Bizonyára azért lehetett olyan sürgős nekik az új, önálló vadászati törvény, mert a Mátrai Erdőgazdaság határozott fellépése rádöbbsentette őket arra, hogy a hatályos jogszabályok keretei között felszá-

molhatók az Eruópához és századunkhoz méltatlan vadászati privilégiumok.

— *A nagy tét miatt olykor heves csatái is vannak ennek az elhúzódozó háborúnak. Bánffy úr például szóvá teszi, hogy az „erdészek szélsőséges csoportjai gúnyos röpiratokat” terjesztenek úton-útfélen.*

— Egyetlen vitairat forog csupán az illetékesek szűkebb körében. Egyesületünk Erdőművelési Szakosztálya — miután minden más út járhatatlannak bizonyult — arra kényszerült, hogy közérthető módon, konkrét példákkal alátámasztva tájékoztassa a kívülálló illetékesek körét a valós helyzetről.

— *Bánffy képviselő úr a Magyar Televízió „Napzártá” műsorában szégyellni valónak minősítette ezt a Varga Bélának tulajdonított dolgozatot. Valóban szégyenli magát Varga Béla?*

— A dolgozat tartalma egy szakmai testület állásfoglalása. Bánffy képviselő úr kivételével egyetlen kifogást sem emeltek, egyetlen mondata, vagy száma, ténye ellen.

Egyébként nagyon megértem a színművész úr felhá-

borodását, mivel a hiteles helyzetfeltárás során a konkrét példák közül az ő nevét sem lehetett kihagynom. A szóban forgó vitairatnak a nevéhez fűződő rövid bekezdése a következőképpen hangzik:

„E szinte hihetetlen, ördögi rendszer legfőbb védelmezőjének (Bánffy képviselő úrnak) például ez év végéig 147 bak, 45 bika és 5 muflonkos fejdíszre ékesítheti otthonát. Feltételezhetően egyikért sem kellett fizetnie.

Ennyi trófea értéke MÉH-áron is tetemes. Valós piaci értékét becsülni sem lehet. Annyi biztos, hogy a legutóbbi (?) általa lőtt kosért közel negyedmillió forintot fizetett volna a más jogi és etikai közegben nevelkedett vadász.”

Természetesen mindezt jogszerűen és a letűnt kor erkölcsének megfelelően tette.

Nem is hányánák a szemére, ha az új törvénytervezetükkel és ma sem szünetelő egyéb akcióikkal nem azon fáradoznának, hogy ezt a lehetőséget a vadászok kivételezett szűk rétegének a jövőre is átmentsék, akadályozva vele a magyar erdőket sújtó legnagyobb veszély forrásának korlátozását.

In memoriam Kaszó

Második éve van szerencsém találkozni azoknak a szarvasoknak a tróféáival, amelyek Kaszópusztáról váltanak ki a lebontott kerítések következtében Somogy megyében. Megígérem, hogy utoljára emlegetem ezt a vadászparadicsomot. Egyeseknek már úgyszólván a könyökén jön ki, főleg azoknak, akiknek remélem van egy kis lelkiismeretfurdalásuk miatta!

Az történt ugyanis, hogy a kerítések lebontása után igen nagy mennyiségű és a beltenyésztés folytán leromlott állomány özönlött, illetve özönlik ki a híres somogyi területekre. Érthető, hogy a somogyi vadgazdák féltik a szarvasállományuk minőségét ezektől a disszidens szarvasoktól. Lőtték is a kiváló vadat, csak úgy szólt!

Ez év februárjában, csak a SEFAG-nak egy vadásza 32 darab 2–3 éves „bikát” lőtt és mutatta be azok „tróféáit” a bizottságnak. Ezeknek kiskoponyával mért súlyuk átlagban 0,60–0,90 kg volt. Az agancs átlaghossza 8–14 cm!

Szomorú csak az, hogy ott is már évtizedek óta nem bottal csinált vadászok gazdálkodnak, de magas képzettségű szakemberek, akik együtt örvendeztek a betoppanó vadászvendéggel a nagy mennyiségű vad láttán.

— Ez aztán egy vadeldorádó! — és veregették egymás vállát!

— Itt aztán van szarvas!

Hát, van! — Az nem vitás! De, hogy milyen, azt is meg lehet nézni! De meg ám! Meg is kérdőjelezem az ottani vadászati szakszemélyzetet! Hogy volt a képén bőr elnézni ezt a mérhetetlen mennyiségű tömeget, és az erdőből állatkertet csinálni? Gyáván nem mertek szólni, vagy ők is így látták jónak? — akkor pedig kár volt öt évet Sopronban lehallgatni! Ezt akármelyik laikus is megtette volna!

Még csak annyit az egészhez! Nem voltak közgazdasági zsenik se, az holtbiztos! Mert, ha azok lettek volna, akkor a kerítések lebontása előtt ők végeztették volna el az állatkertben az állományapasztást, vagy nevezzük selejtezésnek, és így több száz mázsa vadhús értékét még bezsebelhették volna. Ilyent a személyzetnek kell végeznie, mert köztudott, hogy a vendég nem szívesen lövi a korcs állatot — annak nincs értékesíthető agancsa!

Azt nem veszi meg tőle se a MÉH, se a késes!

Aki leírta, az

Wentzely az erdész

Az Aranyokleveles Mérnökök Köre 90 és 95 éves tagjait május 15-én köszöntötte a MTESZ székházban. A 22 ünnepelt között ott volt a 95 éves Boross György erdőmérnök. A MTESZ köszöntőt dr. Tóth János főtitkár mondta, majd az egyetemek vezetői üdvözölték az idős kollégákat.

Winkler András rektor a következőket mondotta:

„Kedves Vendégeink, kedves Családtagok, kedves Firmáink, ultra, supra Veteralissimusok!

A selmecbányai-soproni alma-mater nevében meghatódottan köszöntök mindenkit. Nagyon örülök, hogy megértük ezt a napot és arról számolhatok be, hogy az utódok a legjobb úton vannak a nyomotokban. Nem lehetnének, ha a Ti életpályátok nem lenne előttük. Hiszen mindenhol, a munkában, az életben és a szakestélyeken is mindig arról beszélünk, hogy Selmecbányán, Sopronban a régiek mit és hogyan tettek.

A példa tovább él. Azt hiszem, hogy ez a legfontosabb, amiről most beszámolhatok Nektek. Ma egyhangúan a rektort küldték fel Budapestre, ezzel is jelezve, hogy mi nagyon-nagyon szeretünk benneteket. Ez a szeretet soha nem fog elmúlni, és nektek köszönjük majd, ha az új generációk ülnek itt mint öregek, és átplántálják őket a fiatalokba a selmeci és a soproni üzenetet.

Kedves Gyuri bácsi, most hadd szóljak Hozzád, hiszen Te mindig kedves szereplője vagy a rendezvényeinknek és az üdvözlések mellé fogadd el ezt a valétakorsót, a mostani szigorló erdőmérnök-hallgatók ajándékát. Jó szerencsét. Üdv az Erdésznek!”

Az ünnepeltek nevében az üdvözlésekre Boross György vasokleveles erdőmérnök válaszolt:

„Ennyi elismerést, ami felénk, öregek felé elhangzott, mondhatnám nem lehet meghatottság nélkül elviselni. Mi 90-95 évesek annyira keserves utat jártunk ez idő alatt, hogy ezek a szavak biztatóak arra nézve, hogy okul utánunk a társadalom, hogy hogyan kell kitartani, viselkedni egy becsületes műszaki embernek, ha bármi veszedelem zúdul is reá.

Hálás köszönetet mondom az egész elnökségnek, az egyetemek küldötteinek, hogy ily kedves, közvetlen hangon beszéltek rólunk.

Hogy mit állunk mi ki ennyi idő alatt, az külön kálvária lenne nemcsak az elmondónak, hanem a hallgatóságnak is. Megjártuk a háborúk pokkait, a légereket, a munkahelyek meghurcolásait, és ennek ellenére igyekeztünk becsületesen viselkedni és helytállni.

Kedves Jelenlévők! Azt hiszem, az egyetemeken is a hivatásszeretet alapján kellene a jövő szakembereinek képzését kezdeni. Nincs nagyobb zsendár az ember életében, mint a kötelességtudás, amely hivatásszeretettel párosul. Nem akarom a mai ifjúságot megszólítani, de talán egy kicsit sokat beszélne anélkül, hogy eredmény lenne mögöttük.

Lelki és testi felkészültséggel kell felvirágoztatni ezt a nyomorult hazánkat, mely annyit szenvedett. Adja a jó Isten, hogy így legyen!”

ROVATVEZETŐ: MOSONYI GÉZA

TAROKK-SAROK

Az 1991/5. szám rejtvényének megfejtése:

A licitálás:

Attila	Béla	Csaba	Dezső
három	kettő	passz	passz
tartom	egy	passz	passz
tartom	passz	passz	passz

Ha Dezső a 3. ütésben átüti Bélát, a színek eloszlása miatt — akkor sem tudja partnerét megmenteni.

A rejtvényekben szereplők a Paskievics-féle, kötelező XX-as hívásos tarokkot játsszák, ahol a XX-as fektetése tilos és az értékelhető figurák a következők: tulétroá (tuli), négy király, duplajáték, pagátultimó, XXI-fogás és volát. A játékban mindig Dezső az osztó, tőle jobbra ülnek: Attila, Béla és Csaba.

6. játszma

Osztás, licitálás és skartolás után a helyzet az alábbi:

Attila: XVI, XV, X, VIII, káró: K, L, B, Á, treff L

Béla: skiz, XVIII, XIII, XII, VII, VI, pikk: K, L, B

Csaba: XXI, XX, V, II, treff: K, D, B, kőr: K, B

Dezső: XIX, XVII, XIV, XI, IX, IV, III, I, treff Á

Kérjük írják meg, véleményük szerint hogy alakult a fenti kiosztású játszma. A megfejtéseket a megjelenéstől számított 30 napon belül kérjük a szerkesztőség címére megküldeni. A helyes megfejtők között könyvtulványokat sorsolunk ki.

A bemondások:

Attila: segít a XX-as, passz

Béla, Csaba, Dezső: passz

Ütések

1. A. XIX	B. IV.	C. XVI	D. X
2. A. XVIII	B. III	C. XI	D. XII
3. A. VI	B. XV.	C. VII	D. XIII
4. B. pikk Á.	C. V	D. pikk K	A. VIII
5. A. I	B. II	C. XX	D. XIV.
6. C. kőr K	D. IX.	A. skíz	B. XXI

Kitüntették Kanada volt bevándorlási miniszterét

1956. november 4-én a soproni erdőmérnöki és műszaki egyetem mintegy 300 diákja tanáraikkal együtt Ausztriába menekült a közeledő orosz csapatok elől. Ausztriában kaptak ideiglenes elhelyezést, ahonnan a kanadai kormány meghívására az egész kivándorolt egyetem Kanadába települt át. A kanadai kivándorlás szervezője és kivitelezője Jack W. Pickersgill, az akkori bevándorlási miniszter volt.

1991. április 24-én ünnepélyes keretek között az ottawai egyetemen a budapesti Országos Erdészeti Egyesület egy díszes okmányban köszönte meg a volt miniszter közreműködését és segítségét, amivel lehetővé tette a soproni egyetemi hallgatók — erdő-, bányá-, földmérő, geofizikus és geológus mérnökök — továbbtanulását és letelepedését. Az okmányt az O.E.E. speciálisan készítette el, egyéni művészi tervezéssel, Pápai Gábor irányításával. Az okmányt dr. Roller Kálmán, az erdészeti fakultás 1955-től Sopronban, majd 1961-ig Vancouverben volt dékánja adta át a volt miniszternek. Az okmány adományozását dr. Roller kezdeményezte Budapesten, amikor 34 évi távollét után, 1990. október 23-án hazajött Magyarországra és az Országos Erdészeti Egyesület meghívására az Egyesület székházában beszámolt a volt soproni-vancouveri fakultás kanadai élményeiről és sikereiről.

Pickersgill köszönő beszédében elmondotta, hogy a magyar bevándorlók segítségét és Kanadába való letele-

pítését tartja legjelentősebb tettének egész életpályája alatt. Kifejezte elismerését a magyar bevándoroltak iránt, akikkel Kanada sokat nyert. Elismerőleg nyilatkozott a magyar szakemberekről, különösképpen a Kanadában végzett soproni műszaki és erdőmérnökökről, akik nagy szerepet játszanak mind a műszaki állásokban, mind az erdőiparban és a tudományos kutatásban. A soproni erdőmérnöki fakultás vancouveri működésével kapcsolatban megemlítette, hogy a 140 erdőmérnök sikeres tanulmányát és oklevél szerzését dr. Roller kitaró és határozott vezetésének és a fakultás működésének kell köszönni.

Az ünnepségen a kanadai szövetségi kormányt a magyar származású Wappel Tamás, a parlament tagja képviselte. Wappel képviselő urat az országos liberális párt negyedik helyen jelölte pártvezetőnek a legutóbbi általános választáson. Ezenkívül még számos kormányzati vezető, tisztviselő és egyetemi alkalmazott jelent meg. A környékbeli volt soproni diákok és családjaik, valamint az ottawai magyarok részéről sokan részt vettek az ünnepségen. A magyar követséget dr. Szakács András és László Béla konzul urak képviselték.

Az ünnepi műsort dr. Robert Keyserlingt, az ottawai egyetem történész professzora nagy hozzáértéssel vezette le és kifejezte köszönetét a résztvevők lelkes megjelenéséért.

Ch. Tarnocai

Rólunk is írják

A *Népszabadság* 1991. március 21-i számában jelent meg az alábbi táblázat, „Mindennapi béreink” címmel, a KSH felmérése alapján.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresetének alakulása 1990. I-IV. negyedévében

	Fizikai foglalkozásúak Ft	Szellemi foglalkozásúak Ft	Összes foglalkozásúak Ft
Bányászat	17428	27128	19182
Villamosenergia-ipar	14557	23068	17228
Kohászat	14701	22276	16306
Gépipar	11555	17420	12840
Építőanyagipar	11816	19123	13258
Vegyipar	14372	23478	16852
Könnyűipar	9412	17439	10847
Élelmiszeripar	12177	19905	13777
Ipar	11945	19542	13679
Építőipar	12148	21461	14651
Mezőgazdaság	9683	17523	11179
Erdőgazdálkodás	9402	17682	11006
Közlekedés	11705	16456	12928
Posta- és távközlés	12393	15378	13828
Belkereskedelem	9713	19365	13055
Külkereskedelem	16521	30411	28744

Az elemző gondolatokból a szakmánkat illető közvetlen értékelés ennyi: „... erdőgazdálkodásban dolgozók főmunkahelyről származó jövedelme 1990-ben is rendkívül alacsony volt. A szakemberek szerint ezt a háztáji és kiskgazdaságokból származó bevételekkel tudják ellensúlyozni az érintettek.”

A közvetett értékelés ennél többet mond: „A nem termelő ágazatokban... a jövedelmek... növekedése is figyelemre méltó volt. Béreik elérték a havi 20 ezer, kereseteik a 23 300 forintot. Ugyanakkor a termelői ágazatokban dolgozók 6 százalékának bruttó keresete 6 000 forint alatt maradt és csak 4 százalékuké volt több, mint 30 ezer forint.”

Először is, a táblázatból kitűnik, hogy a fizikai foglalkozásúak között a 16-os keretben a kieső helyen állunk, nagyjából egy fővárosi buszjegynyi előnyt adva a könnyűipar hasonszórú kétkezieinek. Előttük a mezőgazdaság és a belkereskedelem küzdött még sikeresen a bennmaradásáért, ami a 10000 forintos (sokaknak álom) határt illeti. Kitűnik az is, hogy a szellemi foglalkoztatottjaink zárják az első tizenegy patinás sorát, 17682-vel. Forintban! Ja, és bruttóban!

— Hát kérem! Kényszerűen visszavonom az „A Helyzet”-ben A betűző szű cím alatt írt azon megállapításmat, hogy „...teljes életet élhet ugyan fából az ember...” Ki kell egészítenem annyival, hogy fizikai dolgozóként, hazánkban, 1991-ben: a létminimumon, mint erdei munkás. És az sem sokat változtat az anyagi helyzetén, hogy a fakitermelés túlnyomó többségét vállalkozók végzik, mentesítve a bértömeget, vagy hogy mezőgazdasági kistermelésben honorálják az erdőápolások tetemes részét. A bruttó átlagkeresetek a kevésbé vállalkozó szelleműeket, netán a nyugdíjközeliakat, a fafeldolgozás nem gmk-sítható, kft-sítható ágainak gépmunkásait fogják egy csokorba? Akik a hagyományos erdészeti szervezetben akartak és akarnak ugyanolyan eredményességgel erdőt létrehozni, erdőt nevelni, fát kitermelni, feldolgozni?

Ha igen, akkor igazán megfontolandó lenne, hogy legalább két pár cipő árát megkereshesse a családító havonta! Egyet magának, egy párat pedig a feleségének (ha még el nem hagyta), hogy amíg ő az erdőn koptatja a talpát, addig a felesége segélyekért talpalhasson polgármesteri, só- és egyéb hivatalokban! A segélyekből pedig, túl a félfogadási időközön, a háztáji és kiskgazdaság ellensúlyozó bevételeiért tehessen valamit a nem termelő ágazatokban dolgozó szakemberek szerint.

Apatóczy István

A természetvédelem és az erdőgazdaság le kell vetkőzesse az egymástól való kölcsönös idegenkedést, fel kell, hogy ismerjék a közös célokat, tisztázni a nézeteltéréseket és együtt kell, hogy szolgálják a környezet megóvását.

Erre a következtetésre jut a svájci erdészet egyesület az utóbbi években lezajlott sok vita folyamán. Megállapítást nyert ezek során, hogy a természeti világ újabban egyre gyorsuló változása — bár itt még a leglassúbb — az erdőben is érezhető. Ez indította a természetvédelmet arra, hogy az eredetileg csak egyes jelentékenyebb előfordulásokra, ritkaságokra irányuló tevékenységét kiterjessze az erdőségek egészére. Ebben a törekvésében ütközik az erdőben gazdálkodó erdészekkel, akik a társadalomnak erdővel szembeni valamennyi igényét egyaránt kell szolgálniuk. Az alapvető ellentét a „tartamosság” és a „természetszerű, természeteshez közeli erdőművelés” különböző értelmezésében, megítélésében ismerhető fel. A helyes feladatmegoldást csak a bevezetőben foglalt megállapítás megszívlelése hozhatja meg.

SchZf 1990. 1. Ref.: *Jérôme R.*

„Kiss Ferenc”-nap Szegeden

A hetedik Kiss Ferenc-napot rendezték meg a szegedi erdészeti szakközépiskolában. A Szegedi Erdők Atyjának mellszobrát követő koszorúzás után hét szekcióban tanulói előadások hangzottak el.

Általános szekció

Lajtos János, I.B. és Szabó Sándor, I.B.

Szegedi séta

Szatmári Jenő, III.B. és Varga Norbert, III.B.

Boszorkányüldözés.

Husza Roland, III. B. (legjobb előadó és előadás)

A vietnámi háború.

Nagy László, III. B.

A kémkedés története

Rinyu László, II. B. és Sipos Zsolt, II. B.

Vadászat honfoglaló őseinknél.

Erdős Sándor, III. A.

Szemelvények a sakkjáték történetéből.

Szőke Zoltán, II. B.

Utazás Szocsiába.

Erdészeti ökológia szekció

Furka Zoltán, I.B. és Szabó Sándor I.B. (legjobb előadás)

Hazánk jellegzetes idős fái, védelmük és ápolásuk.

Cseke István, II. B. (legjobb előadó)

A Gyula-környéki mezőgazdasági és kertészeti termelés és gépesítésének története.

Guzsván Zsolt, V.A. és Bognár Mihály, V.A. (OEE helyi csoport különdíja)

Mezővédő erdősávok szerepe és hasznosítása az apróvad-gazdálkodásban.

Sipos Csaba, III. B.

Vegyszeres és hagyományos gyomirtás költségösszehasonlító elemzése.

Major Béla, I. B.

A gemenci erdő élővilága.

Kavalecz Zoltán, I. A.

A nyírlugosi vadaspark.

Hardi István, I. A.

A bátorligeti ősláp élővilága.

Erdőhasználatlan szekció

Gorza Tamás V.B.

Boksa és retorta szentítés.

Zámbó Gábor, III. A.

Az erdei gyógynövények.

Kammermann Péter, V.A.

A feketedió és a királydió erdőgazdálkodásban betöltött szerepe.

Gyöngyösi Sándor, V.B.

Az erdei gyümölcsök.

Jegyés Gábor, II. B. (legjobb előadó)

Az erdőben előforduló, gyűjthető gyógynövényekből előállítható készítmények és felhasználásuk.

Deme Zsolt, V.A.

Furnér- és rétegeltlemez-gyártás.

Forró László, V.A. és Hintenberger András, V.R. (legjobb előadás.)

Vágásszervezési terv a DEFAG szegedi erdészeténél.

Ornitológia szekció

Domján András, I. B. (Legjobb előadó)

A dorozsmai Nagyszék madárvilága.

Csányi András, I.B.

A légvezeték madáráldozatai.

Kiss Tibor, I.A. és Perneczky György, I.B.

A Szegedi Fűvészkertben végzett madármegfigyelések.

Pető Milán, I.A. (OEE helyi csoport különdíja)

Az erdei fülesbagoly táplálkozása.

Varga István, IV. A.

A barátposzáta.

Pásztor Zoltán, I. A.

A szabadszállási szikes tavak madárvilága.

Szulcsán Gábor, II.B.

Gyurgyalagpopuláció vizsgálata I. (Táplálkozásvizsgálatok).

Kovács Zoltán, II. B.

Gyurgyalagpopuláció vizsgálata II.

(Kor-, szerkezet- és költésbiológiai vizsgálatok.

} **legjobb előadás**

Számítástechnika szekció

Bárány Gábor, I.A. és Széll Szilárd, I.A. (legjobb előadók)

a/ Talajok fizikai tulajdonságai.

b/ Újságszerkesztő program működésének ismertetése.

Rákóczi Nándor, I.B.

Talajok tulajdonságai.

Tóth Tamás, I.B.

Fokozottan védett madarak hazánkban.

Istella Sándor, II.B.

Talajtípusok ismertetése.

Igar József, II.A.

Talajtan ismertető program.

Bányai Tibor, III.A. (legjobb előadás)

a/ Szótárprogram.

b/ Iskolai adatkezelő program.

c/ Koordinátaprogram.

Újvári Zsolt, III.A.

Különlegességek a számsorozatok körében.

Kuspi Zsolt, V.B.

Csemetekerti számítások IBM PC-n.

Természettudomány, műszak szekció

Jakab György, III.B.

A motorfűrész fejlődése.

Kasza László, II.B. (legjobb előadó)

Amire nincs magyarázat!

Szabó Balázs, III.B. és Terhes Zoltán, I.A.

Érdekes találmányok.

Bódi György, I.B. és Nagy István, I.B.

Jól választott, mozgó koordináta-rendszerek.

Igar József, II.A. (legjobb előadás)

Kezdet és vég.

Györfő Péter, II.B.

Kísérletek -196°C-on.

Ari Tivadar, I.A.

Házi praktikák az elektronikában.

Vadászat szekció

Kovács Attila, IV.B.

Baleset elleni védelem a vadászatban.

Dézi Bálint, III.A.

Vadászati módok.

Hegedűs Attila, IV.A. és Pusztai László, IV.A.

A vadkacsa tenyésztése és vadászata.

Somogyi Tamás, IV.B. (legjobb előadás)

A madarak preparálása.

Tönköl Péter, IV.A. (legjobb előadó)

Középkori paraszti vs. Jfogy eszközök.

Sándorfi Péter, IV.B. és Spiegel Endre, IV.B.

Az erdei szalonka.

Kammermann Péter, V.A. (OEE helyi csoport különdíja)

A vizslák alapvető fegyelmi feladatai.

Ezt követően Szothák Ferenc a Gemenci EVAG igazgatója adta át az új iskolazászlót, melyet a soproni, az ásatthalmi testvériskolák és a szegedi textilipari szakközépiskola képviselői szalagoztak fel. Az ünnepségen jelen voltak a temesvári, és csíkszeredai testvériskolák képviselői is.

Harminckét év erdészek között

Bak István, mint testnevelő tanár a szegedi Kiss Ferenc erdészeti szakközépiskolában alakította az ép testet és tanított tisztességre. Oroszlánrésze volt abban, hogy Szegeden az erdészeti középszintű képzésen keresztül a szakma és az erdész is megbecsülést szerzett. A középiskolai sportban elért eredményei tiszteletet váltottak ki a szegedi polgárokból, és önbecsülést adtak az erdésztechnikusoknak, illetve szakközépiskolásoknak.

Sok tanuló becsülte a sportot. 18 végzett tanuló a testnevelő-tanári hivatást választotta az erdészeti technikum diákjai közül. Ha most többen arra gondolnak, hogy elég baj az — kérem ne tegyék, mert lehet, hogy „elvesztettünk” 18 kerületvezető erdészt, de nyertünk 18 erdész-tanárt, akik így vagy úgy diákok ezreit tanítják a mozgás és az erdő szeretetére.

Bak István elévülhetetlen érdemeket szerzett, élen voltak a megyében atlétikában, kosárlabdában, tornában, kézilabdában. A diákolimpiákon az ország is megismerhette az iskola és tanulói nevét.

A „Kiváló Tanár” és számtalan egyéb kitüntetés után most a Kiss Ferenc alapítvány kitüntetettjei — Égető Gábor, Halápi Nándor és Sente László tanártársai — között köszönhetjük.

Felhívás

A soproni Roth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskola a Temesvár–Vadászerdőn 1885-ben alapított erdésziskola jogutódja.

Az iskola 1921–1924 között Tatán, majd 1924-től 1950-ig Esztergomban működött. Iskolánk évek óta teljesíti azt a köteltségét, hogy az elődskolánál oklevelet szerzett volt tanulóinak hivatalosan átadja a végzésük 50, 60 és 65 éves évfordulóján a jól megérdemelt arany, gyémánt és vas okleveleket.

Nehézséget jelent, hogy a végzett tanítványok igen szétszóródtak. Van, aki tud erről a lehetőségről és írásban kéri az iskolát a jubileumi oklevél kiadására. Többen vannak azonban, akik ezt a lehetőséget nem ismerik és idős korukra való tekintettel nem is jelentkeznek. Eddig 4–5 évenként igyekeztünk felkutatni a jubileumi oklevélre igényt tartókat. Szeretnénk ezt a munkánkat folyamatossá tenni. Ezért arra

kérjük az 1921 és 1924 között Tatán, majd 1924–1950 között Esztergomban végzeteket és a jubileumi oklevélre igényt tartókat, hogy levélben jelezzék oklevélszerzésük időpontját, lakcímükkel együtt.

Így kellő időben tudjuk őket tájékoztatni az oklevél átadásának időpontjáról, amelyet általában az ünnepélyes tanévnyitákon foganatosítanak.

Mivel idős kollegáink segítségre és támogatásra szorulnak, kérjük az egész erdésztársadalmat, hogy akik tudnak idős erdészekről, akik 1921 és 1924 között Tatán, illetve 1924-től Esztergomban szereztek oklevelet, jelezzék létüket, hívják fel a figyelmünket rájuk, hogy nyilvántartásba vehessük őket, közöljék lakhelyüket, hogy a kiérdemelt elismerésben tudjuk részesíteni őket, hogy folyamatosan adhassuk az esedékes arany, gyémánt, illetve vas okleveleket.

Dr. Rónai Ferenc
igazgató

Június havi erdészeti teendők

(Az 1919. évi Erdészeti Zsebnaptár alapján)

Erdőhasználat. — A favágást, ritkítást, úgyszintén a csúsztatákon való közelítést és fuvarozást is folytassuk a magas hegységben. Az úsztatás és tutajozásnál használjuk fel az esős időszakokat.

— Déli vidékeken fejezzük be a cserkéreg-erdőkben a használatot, a ritkításokat és tuskóirtást azonban, valamint szálerdőkben a fafuvarozást, nemkülönben a zsindegy, dránicza szőlőkaró és dongakészítést folytassuk.

Erdőművelés. — A vetések, ültetések a magas hegységben is befejezendők.

Csometekertekben a csometeagyakat, utakat, kerítések alját a gyomoktól tartjuk folyton tisztán, ügyeljünk kivált arra, hogy a gyomok lehetőleg még virágzás, de mindenesetre magérés előtt gyökereztől kiirtassanak; használjuk fel a gyomokat korhadtszöld (Compost) készítésre; porhanyítsuk fel a csometeagyak talaját s védjük azokat a nap heve ellen beárnyalás által. Tartós száraz időjárás mellett az öntözést el ne mulasszuk. Gyűjtsünk szilmagot és vessük el azt a már előkészített csometeagyakba.

Erdővédelem. — E hóban is főleg a legeltetésre, fűtolvajokra és tüzekre kell ügyelni. Az erdő, tag és oszt tag határokat járjuk be s vegyük számba a határköveket, határdombokat s egyéb határjeleket, a hiányosakat cseréljük ki újakkal.

Csometekertekben s azok közelében a lőtetű (*Gryllotalpa vulgaris*)

fészkeket, valamint a cserebogár pajorok felkeresendőket és elpusztítandókat. A szűzfogókat vizsgáljuk meg gyakran s hámoztassuk le azokat és égessük el a kérget, ha a szűk által meg vannak támadva; ha szükséges, döntessünk új fogókat. Az *Hylobius abietis* irtása folytatandó. A *Lasiocampa pini*, *Cnethocampa pinivora* és *Psilura monacha* által megtámadott állabokat, ha látjuk, hogy a hernyók táplálék hiányában vádrolni kénytelenek, vegyük körül fogóárkokkal, utakra helyezett friss fenyőgallyakkal s irtsuk a hernyókat. A mezőgazdasági köztes használatra kiadott területeken a kapálás, töltögetési munka figyelemmel kísérendő, nehogy a vetésben vagy kiültetett csometékben vigyázatlanságból vagy hanyagságból a bérlők kárt okozzanak.

Mellékhasznvételek. — Mészégetés, szénégetés és szállítás, továbbá szalajfőzéshez való hamugyűjtés, mint az előző hóban. A fű megbízható embereknek kisarrolásra eladható, mindazonáltal e használat csak szigorú felügyelet alatt gyakorolható.

Építkezések. — Utak, hidak építése, javítása, folyó- és patakzabályozások, vízi építkezések, valamint a csak későbbben kiépítés alá kerülő új építkezések tervezése, felmérése, kitézése folytatandó.

Az utakat, hidakat, korlátokat, vízáteresztőket, úttárkokat tartjuk folyton jókarban, illetőleg tisztán.

Erdőrendezés. — A külső becslési és felmérési munkák folytatandók.

BARTHA DÉNES – OROSZI SÁNDOR

Selmec, Selmec, sáros Selmec...

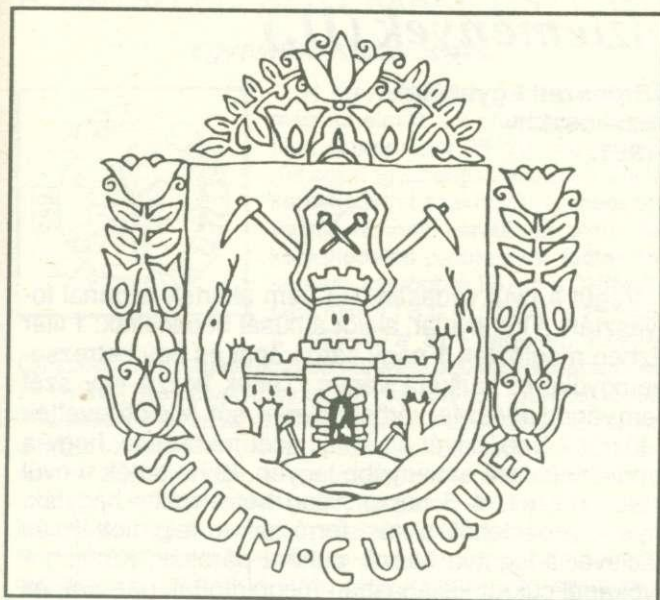
Vademecum erdészek számára

Vade me cum — jöjj velem! Jöjj velem Selmecbányára! Jöjj velem a Klopacskához, a Leányvárhoz, jöjj velem az Akadémiára! Jöjj, menjünk el együtt a hodrusi tavakhoz, kapaszkodjunk fel a Sztinyára és sétáljunk ki Kisiblyére! Jöjj, hogy együtt fedezzük fel álmaink városát, Selmecbányát!

Még ebben az évben az EFE Selmeci Társasága és az OEE Erdészettörténeti Szakosztálya kiadásában 250–300 oldal terjedelmű könyv jelenik meg Selmecbányáról. A korabeli fotó- és térképmel-
lékletekkel illusztrált mű a város és környékének természeti viszony-
yaival, településtörténetével és az erdészeti oktatás emlékeivel fog-
lalkozik. A mai kirándulási igényeknek megfelelően szerkesztett
útikönyv előfizethető: EFE Selmeci Társaság, Sopron

MNB 339-90146-9677

1991. június 30-ig történő megrendelés esetén 200 Ft, augusztus
31-ig 250 Ft, végül az elő nem fizetők részére a várható ára 300 forint
lesz.

KÖNYVESPOLCRA - ERDŐ KÖLTÉSZET

A közelmúltban vád érte az erdészeket, az OEE elnökségét: a fától nem látjuk az erdőt, a varázsos összetett világot. Az erdő hatalmas hangyabolyait, a lágy szárú növénytakarókat. Nem látjuk a mezőt, a mező csodálatos virágait.

Jelentem Bolla Sándornak, hogy az élőfakészlet, a hozam mögé is nézek és nézünk nagyon sokan. Lehet, hogy nem elegendő és nem elég elmélyülten. A vád részben jogos és hogy „bűnünkön” helyrehozzak valamit — most László napra is gondolva —, a keresztes tárnicsról (*Gentiana cruciata*) írok, amit Szent László fűvének is emlegetnek.

Ez a szerény kék virágú növényke késő nyáron, őszelőn virít hegyi, savanyú réteken. Keresztben átellenes, párlha nélküli, osztatlan és ép szélű levelei vannak. A virágok négytagúak, forrtcsészéjűek. Toktermése van. A növénykéhez kapcsolódó ősi hiedelem a nomád állattartásban gyökeredzik. Gyógyító hatását régen felismerték és szárított gyökerének főzetét pestis elleni szerként fogyasztották a középkorban. Clusius azt írja a növényről: „Beszéli, hogy Szent László király idején egész Magyarországon rettenetes ragály (mirigyhálal) dühöngött. A király pedig megnyerte imájával Istent, hogy a ragálynak gyógyítója azon növény legyen, melyet fölfelé lőtt nyila estében eltalál, ez pedig a keresztes tárnics volt, mellyel azután alattvalóit a nyavalyától megszabadította.” Arany János (egyik legnagyobb költőnk, gondolom nem kell külön bemutatnunk) felelevenítette versében a régi hagyományt. Ezt adjuk közre, köszöntve László nevű tagtársainkat is.

Kertész József

Arany János

Szent László füve

...

A nyíl meg sűvöltött a levegő égben,
Mint egy futó csillag tündökölt reptében,
Majd leszállt a földre szárnya suhogtatva,
Szigonyáig fúrta fényes hegyét abba.

A király pedig ment fölvenni a nyilat,
S im egy fűlevél van kopótyúja alatt!
Ismeretes fűnek volt az a levele,
Melynek a nép száján keresztfü a neve.

S monda László: „Íme gazdag kegyelmében
Fűvet adott Isten csodálatos képen,
Melytől enyhülést vesz a dühös nyavalya
S megszűn öldökölni a halál angyla.”

Adta kézről kézre, hadd ismerje minden,
Ismeré azt a nép, szedett abból menten,
Szájáról-szájra terjed híre a csodának:
A sír szélén állók visszafordulának.

Megszállt a halálnak vészes áradása,
Régi medre közé visszatért folyása,
Házakba az élők folyvást szaporodtak,
Megersítva mentek földbe a halottak.

A nép is e dolgot megtartá eszében,
Hite megerősült igaz istenében,
Nem sóvárga többé pogány áldozatra,
Lelketlen kövekre, vagy forrás-patakra.

A fűnek pedig, hogy lenne emlékezet,
A „keresztfü” helyett ada másik nevet:
Felragadt az új név s a fűvet ma is még
Szent László fűvének híja a magyar nép.

Erdészettörténeti Közlemények (II.)

Megrendelhető: Országos Erdészeti Egyesület
Erdészettörténeti Szakosztály
Budapest, 1991.

A tartalomból

Bányai József: *A vadászejgyek bevezetése, fogadtatása és elterjedése Magyarországon 1875–1944. között*

Dr. Oroszi Sándor: *„Paraszt puskások” Karcagon*

Elek György: *A hegyvidéki faanyagok ára a 18–19. századi Karcagon*

Dr. Oroszi Sándor: *Töredékek az erdőbirtokossági társulatok történetéből*

Jérôme René: *Pfeiffer Gyula emlékezete*

Fekete István: *A vadászati statisztikák hitelessége*

Dr. Nagy Domokos Imre: *Iratok a vadászati felügyelet történetéhez. 1945–1949.*

Greguss, Ladislav: *Geschwind Rudolf az erdei fák hibridizációjának úttörője*

Dr. Csöre Pál: *Gondolatok a vadászati kultúráról*

Dr. Oroszi Sándor: *Egyszer volt kiállítás Bustyaházán*

Rácz Józsefné dr.: *Az államvizsgákról*

Szemelvények

Svédországban a századforduló idején a vadpusztítás aggasztó méreteket öltött, ezért a kormány kemény kézzel megreformálta a vadászat ügyét. Bevezették a kötelező vadászati jegyet, melynek három kategóriája volt. Az első évi 25 korona, s ezzel az egész ország területén lehetett vadászni. A második évi 10 korona, s ezzel csak bizonyos tartományokban vadászhattak. A harmadik 3 korona, mellyel csak 3 napig lehetett vadászni. A véletlenek érdekes egybeesése, vagy a magyarországi vadászati törvényhozás alapos ismerete alapján döntött így a svéd kormány? Nem tudjuk. Tény azonban, hogy minimális különbséggel ugyanazt a megoldást alkalmazták, amely ellen a magyar vadászok annak idején a leghevesebben tiltakoztak.

1944-ben a földművelésügyi miniszter és a német hadsereg parancsnoka közös megállapodásban szabályozta a német hadsereg magyarországi vadászatát. Azoknak a „hazánkban állomásozó” német katonáknak, akik a vadászterülettel rendelkező tulajdonosok, illetve bérlők meghívására vadászni szándékoztak, parancsnokuktól egy „Vadászati igazoló lap” kiállítását kellett kérniük. Az igazoló lapot viszont csak azok kaphatták meg, akik érvényes német vadászati jeggyel rendelkeztek. Végül a megállapodás kimondta, hogy „A magyar vadászati törvényben, valamint rendeletekben megállapított tilalmi idő betartása a német hadsereg számára is kötelező.”

Végül a nyúl vadasan. Ha nem akarták azonnal fagyasztani a lőtt nyulat, akkor a húsát bepácolták: 1 liter vízben megfőztek 1 nagy sárgarépat és egy petrezselyemgyökeret karikára vágva. Tettek hozzá egy szét nem vágott egész fej vöröshagymát, sót. Mielőtt levették a tűzről 2 babérlevél és annyi ecet ment bele, hogy a rendesnél kissé savanyúbb legyen. Ebbe tették a nyúl húsos részeit. 4–5 napig hideg helyen állni hagyták. Kivéve a pácléből, a húst forró zsíron felpirították, és páclevet adogatva hozzá, puhára párolták. Közben 1 evőkanál cukrot kislábasban megpirítottak barnára, és kis vízzel feloldották. A puha húst kiszedve, a levét galuskaszűrőn átnyomták, hozzáadták a cukrot, egy pohár tejfelt, összefőzték. Ha nem volt elég savanyú, akkor egy pohár bort öntöttek hozzá. A mártást a nyúl-húsrá öntötték, ehhez nem ettek semmi körítést.

A munka teljes erővel megindult. A télen már 2000 munkásról olvashattunk tudósítást azzal, hogy tavaszra még többet várnak. Külön 300 kubikos állt be a Lillafüred–Eger autótűt építéséhez, amit a miskolci Államépítészeti Hivatal vállalkozónak adott ki. Az építkezést az egész ország figyelemmel kíséri. Már február elején személyesen ellenőrzi az előrehaladást a miniszterelnök több minisztertársa és parlamenti személyiségek kíséretében — egy kis vadászattal egybekötve. Az államerdészet munkája általános elismerést váltott ki. Pfeiffer a miskolci erdőigazgatóság műszaki szervezetét kiegészítette valamennyi elérhető fiatal erdőmérnökkel, kiknek nagyrészt ez a munka életlehetőséget, kenyeret jelentett a szakma akkori nehéz idejében. A tél pedig súlyosan köszöntött be. A megyét tizedelő influenzajárvány, a nehéz körülmények között hajszolt munka kemény helytállást követelt meg. El is nevezték a munkahelyet az „erdészek Szibériájá”-nak...

Az 1882. évi első önálló erdészeti kiállítás bebizonyította, hogy az erdőgazdálkodás és a faipar minden témáját be lehet mutatni, ki lehet állítani. A korábbi, főleg fatermékeket hozó seregszemlék után bizonyosságot nyújtott arról, hogy a „természetrajzi” témák is lehetnek érdekesek, közönséget vonzóak. Ezek a tapasztalatok azután jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy az 1885. évi kiállításon a magyar erdőgazdálkodás és faipar önálló kiállítási csarnokkal jelentkezett. Majd azután mind a hazai, mind a külföldi seregszemlék meghatározó elemévé vált.

ROVATSZERKESZTŐ: BARÁTOSSY GÁBOR

Egyesületi Közlemények

A fatereskedelmi szakosztálynak még az elmúlt évi programja keretében, szeptember 25–29. között sikerült egy nagyszabású olaszországi fatereskedelmi szakmai utat megszerveznie. Ennek keretében évtizedes kereskedelmi partnereket tudtak felkeresni, így többek között a CHIMICA DEL FRIULI S.p.A. (SNIA), a PLAXIL, a BIPAN, a SIA cégeket. Észak-

Olaszország a legjelentősebb fatereskedelmi partnereink közé tartozik. Nemcsak a sarangolt választékok (papírfa, rostfa) értékesítésére van az említett cégeknél lehetőségünk, hanem a hazai széleztelen fűrészáru és méretreszabott választékoknak is nagy felvevője. A tanulmányúton résztvevő 35 fő számára lenyűgözően hatott a meglátogatott üzemekben a munkaszervezés, a termelékenység, a tökéletesen összehangolt kereskedelmi munkával párosulva. Az úton tapasztaltak meggyőzték a szakosztályt arról, hogy Olaszország számunkra remélhetően a jövőben is legjelentősebb fatereskedelmi partnerünk marad. Ezért érdemes és egyben szükséges is az eddigi kapcsolatainkat erősíteni, különböző kooperációkkal szélesíteni.

A szakosztály az 1991. évi programja keretében április 25–26-án a Balatonfelvidéki EFAG-nál, illetőleg az MN Veszprémi Erdőgazdaságánál tartotta összejövetelét. Franciavágáson a fűrész- és falemezgyárban megtekintették az elmúlt évben közel félmilliárd Ft-tal felújított és korszerűsített új üzemet. Ezt követően *Czebei Sándor* vezérigazgató üdvözlötte a megjelenteket, majd *Horváth Dezső* vezérigazgatóhelyettes adott előadásában részletes tájékoztatást a 69 700 ha-on gazdálkodó erdőgazdaság munkájáról. A teljesen őszinte, nyílt előadás keretében kiemelt hangsúlyt kapott az erdőgazdaság tudatosan vertikális, termelési és kereskedelmi munkája. Az elmúlt évi tényadatok szerint a 2 milliárd forintos árbevételből közel 45%-ot tett ki az export. Kiemelte, hogy csak jó minőségű, kereskedelmi és vevői igényeket kielégítő árufeleségek adhatók el.

Papp László gyáregység igazgató előadásában részletesen elemezte az üzem munkáját, gondjait, feladatait. Kiemelhető, hogy az összlétszámon belül az alkalmazottak aránya mindössze 10%. A 100 millió Ft-os kazán üzem beruházással teljes egészében megoldották a saját energia ellátásukat (gőz, villamosenergia).

Szalkay György szakosztály elnök rövid előadásában az egész ágazat 1990. évi munkájáról adott átfogó tájékoztatást. Kiemelte, hogy az elmúlt évtizedben a fatereskedelemben történt szinte teljeskörű liberalizáció nélkül ma lényegesen kedvezőtlenebb helyzetben lennénk. Az elmúlt évben a 41,6 milliárd Ft-os ágazati fatermék árbevételből 10,6 milliárd Ft volt az export (25,4%), aminek eredményvonzata nélkül szinte nulla eredményű lenne az ágazat. A fatereskedelem és azon belül a szakosztály következetes munkája is hozzájárult ahhoz, hogy ezek az eredmények megszülettek. A nagy liberalizálásban arra kell törekedni, hogy összértékeinket károsan befolyásoló tevékenységet szűrje ki a tisztességesen dolgozók többsége. Van mit féltenuk, különösen akkor, amikor tudjuk, hogy 1991-ben mindössze 5,7 millió m³ nettó hazai fakitermelési lehetőségünk van, a szovjet import korlátozódott és a hazai gazdasági élet is igen megroppant. A Veszprémi Erdőgazdaságnál *Turcsányi Lajos* mb. igazgató fogadta a szakosztályt a zirci fűrészüzemben. Előadásában az erdőgaz-

daság egészéről tartott ismertetést. Az 1975-ben épült üzemet *Német Tibor* főmérnök mutatta be. Az előadásokat és az üzemplátogatást követően *Boda János* minisztériumi tanácsos (Gazdasági Versenyhivatal) tartott „Gazdasági versenypolitika” tárgyában közérdeklődésre figyelemre méltó előadást.

A kétnapos program alatt ismételten bebizonyosodott, hogy igen hasznosak ezek az összejövetelek, amelyek keretében a sokszor ellentétes saját vállalati érdekek mellett őszinte vélemény és információcserére, bel- és külföldi piaci tájékoztatásra nyílik lehetőség. A konzultációk során igen élénk véleménycseré alakult ki, amelyben részt vett: *Varga József, Illyés László, Mőcsényi Miklós, Pusztai György, Erdélyi Iván, Mandik Béla, Nagy László* és sokan mások.

Az erdei vasutak szakosztálya április 23–24-én tartott ülésének keretében megtekintette a Pálháza-Kőkapu vasutat, amit a Borsodi EFAG 1989. augusztus 15-én újraindított. *Lenár György* erdészeti igazgató ismertette a Pálházi Erdészeti tevékenységét. *Kerek Károly* osztályvezető előadásában újra felelevenedtek a kőkapui vasút építésével kapcsolatos nehézségek, de nagyobb mértékű volt az öröm, amivel a közvetlen környezet segítő akarása támogatta az építést. Nagy elismerést váltott ki a vasút újraindítása a szakosztály tagjai részéről is. Konzultáció keretében hasznos tanácsok cseréltek gazdát. Köszönet a rendező gazdaságnak a szakosított rendezésért.

Az erdészettörténelmi szakosztály és a székesfehérvári helyi csoport május 9-én Sukorón tartott közös rendezvényt. A megjelenteket *Bognár Miklós* köszöntötte, mutatta be egymásnak, így a rendezvény tulajdonképpen már Székesfehérváron megkezdődött. Sukorón a vendégeket *Balsay Antal* vezette végig a márciusban megnyílt, a vidék természeti értékeit bemutató tájházban. A megjelentek gratuláltak a szakmai szempontokból is kitűnő, igényes munkához, amely szakunk hírnevét, külső megítélését jelentősen befolyásolja. Ugyanakkor megdöbbenéssel hallották, hogy az egyesületi lap részéről senki nem tett eleget a megnyitó alkalmából elküldött meghívásnak, így az objektum szakmai körökben való megismertetése még várat magára. A kiállítás megtekintése után *id. Balsay Miklós* két előadást tartott. Az egyiket a somhegy-melári erdősítés egykori nehézségeiről, a másikat a martonvásári világrekord őzbak élőhelyéről. Az előadásokat élénk vita követte, amelyben *dr. Sonnevend Imre, Bognár Miklós, dr. Hegyi Imre, dr. Kovács János* és *Kiss Károly* vett részt, tett kiegészítő megjegyzéseket. A másik előadó *Körmöczy János* volt, aki a Mezőföld vadgazdálkodásáról beszélt. Külön kitért a tímári vadaskert létesítésének, illetve hasznosításának kérdésére. Az előadás után kibontakozó vitában (amelyben *id. Balsay Miklós, dr. Csőre Pál, dr. Hegyi Imre, Szakács László* és *Kiss Károly* vettek részt) főleg ez utóbbiról esett sok szó. A vadállomány takarmányozásával, az ottani erdőállomány értékével és mindezeken mérhető gazdasági hasznával kapcsolatban hangzottak el kérdések és vélemények. *Emmerlingné Köhler Marietta* az arborétumon keresztül vezetett sétát, majd a kilátóról az egész tájat bemutatta. A szakmai beszélgetés az arborétum fái alatt, fehér asztal mellett folytatódott. Délután a pákozdi csata emlékművén *Bognár Miklós* és *dr. Oroszi Sándor* a helyi csoport és a szakosztály nevében helyezte el koszorút. Innen a történelmi emlékezés útja a székesfehérvári I. István Múzeumba vezetett, ahol a „Requiem” című kiállítást

tekintették meg. Végezetül *dr. Oroszi Sándor* mondott köszönetet a székesfehérváriak meghívásáért, vendéglátásáért, külön is kiemelve *Bognár Miklós* szervezését, szívélyességét, aki munkatársaival valóban emlékezetes programot állított össze.

A tájfejlesztési és környezetgazdálkodási szakosztály az Erdészeti Információs Központban tartotta ülését április 30-án. A rendezvényen *dr. Marton István*, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Termelésfejlesztési Intézetének igazgatója időszerű helyzetelemzést adott „Az optimális tájhasználat mezőgazdasági problémáiról”. Az előadó érzékenyen és választekósan jellemezte azokat a lehetőségeket, ahol a mezőgazdász és az erdész együttműködése — közös ráutaltságban — szükségszerű a tájhasználat környezetkímélő módjának megválasztásában a fejlesztések fő irányainak újragondolásában. Az előadás után kialakult gondolatcserében *dr. Dobos Tibor* elnökletével kifejtették véleményüket: *Bogyai János, Halász Tibor, Kmoskó András, Tarján Antal, dr. S. Nagy László*.

A helyi csoportok életéből

A balassagyarmati csoport április 18-i taggyűlésén Balassagyarmaton *Zorván Györgyné* titkár megnyitóját követően külön is üdvözölte *Ürmössy Lászlót* az MTESZ megyei szervezete elnökét, majd átadta a szót *Kéri László* műszaki fejlesztési főmérnöknek, aki „Privatizációs lehetőségek változása az erdőgazdálkodásban” címmel előadást tartott. Előadásában az alapfogalmak tisztázása után megállapította, hogy az erdőgazdálkodásban egyértelműen privatizálható az ipari és szolgáltató rész — nyersanyag birtokában, megbízásos alapon az erdei munkákra szakosodott vállalkozókkal —, de nem privatizálható az erdő, amelynek kezelői funkcióját a szakszolgálati apparátus (gondnokság) kell hogy ellássa. A privatizációt gazdálkodási szintről kell kezdeményezni, kellő nyilvánosság mellett. A hozzászólásokra (*Kovács Zsolt, Gyürki János, Haraszti Gyula, Fodor Imre*) az előadó válaszolt.

A taggyűlés keretében került sor az 1990. október 1-jén, a helyi csoport elnöki tisztségéről lemondott *Tóth József* helyének betöltésére. A választás eredményeként a helyi csoport elnökévé egyhangúan *Szabó Ferenc* erdőmérnököt, a Salgótarjáni Erdészet vezetőjét választották. *Szabó Ferenc* megköszönve a bizalmat, munkájához a tagság aktív és önzetlen segítségét kérte. *Ürmössy László* megyei MTESZ elnök köszöntötte a kollégákat, az új elnököt és kifejezte reményét arra vonatkozóan, hogy szorosabb kapcsolat épülhet ki a csoport és az MTESZ megyei szervezete között.

A debreceni csoport április 5-én Debrecen város önkormányzatával, az Erdőfelügyelőséggel, a FEFAG-gal és a termelőszövetkezetekkel közösen „Fásítási Ünnepséget” és „Erdőművelési Konferenciát” rendezett a Polgármesteri Hivatal nagytermében. Az ünnepségen több mint 100 fő vett részt és azt *dr. Hevessy József*, a város polgármestere nyitotta meg. Megemlékezésében utalt a város és az erdő sokévszázados kapcsolatára, a közelmúlt évek közcélú erdőfejlesztésére, a lakótelepek fásítására. Az eddigi eredményeket elismerve kérte az erdészeket, támogassák továbbra is a város zöldterületeinek kialakítását. Az ünnepi megnyitó után *Dauner Márton*, az FM EFF vezetője tartott előadást az „Erdészet és faipar időszerű feladatai” címmel. A középtávú koncepciókról, az erdőállománygazdálkodásról, a vagyonérdekeltségről, az 1991-ben megindult „második országfásítási program”-ról, az

erdészeti szervezet korszerűsítéséről, átalakításáról tájékoztatta a megjelenteket. *Dr. Papp Mihály* a Debreceni Erdőfelügyelőség igazgatója történelmi keretek közé helyezte előadását, beszámolt a 220 éves erdőfelügyeleti múltjáról és a jelenkor erdészeti gazdálkodásának problémáit, a térség közelmúlt éveinek eredményeit ismertette. *Sipos Géza* osztályvezető főmérnök a megye elmúlt 10 évének erdőművelési és erdőhasználati tevékenységét ismertette szektoronként elemezve a sikerek és gondok okait. A megye erdőterülete ebben az időszakban 6000 ha-al növekedett és az elkövetkező években újabb 10–12 ezer ha erdőtelepítésre vannak a gazdálkodók felkészülve. A tulajdonviszonyokban bekövetkező változás csak kisebb mértékben vetheti vissza ezt a telepítési lendületet. A fásításban elért sikerekért a gazdálkodók részére *Dauner Márton* emlékérmeket és okleveleket adott át — többek között Debrecen városának, a Parkerdészetnek — majd ezt követően a város nyugati oldalán létesült Tócsa-kerti lakótelepen a résztvevők fákat ültettek egy három ha-os fásítási részeként. A rendezvénynek a helyi sajtóban és a városi televízióban is kedvező visszhangja volt, további fásítási akciók beindítását sikerült ezzel az ünnepséggel lehetővé tenni.

A Győr–Sopron megyei tsz-csoport április 30-án „szövetkezeti és önkormányzati erdőgazdálkodás” témakörben szakmai tanulmányutat rendezett a soproni erdészeti technikum 1991-ben végző tanulói számára. A szövetkezeti és önkormányzati erdőgazdálkodásról *Bolla Sándor* helyi csoport titkár tartott általános ismertetőt. Babóton *Licskai József* szakvezetésével megtekintették a Tordosa-menti MGTSZ fatelepét, Himód térségében *Tóth János* szakvezetésével erdőművelési munkálatokkal ismerkedtek, majd Abda–Kunsziget–Börzs térségében *Börzsei I. László* és *Börzsei II. László* szakvezetésével erdőművelési, fahasználati és fafeldolgozási munkálatokat tanulmányoztak.

TITKÁRI ÉRTEKEZLET

Ez évben egyesületünk csoporttitkárainak szokásos évi értekezletét a pilisi helyi csoport rendezte.

A kétnapos program május 8-án kezdődött Esztergom Búbánatvölgyben. Az elnöki köszöntő után *Barátossy Gábor* főtítkár szöveg az ágazat jelenlegi helyzetéről és várható lehetőségeiről.

A főtítkár úr beszámolója élénk vita követte. A vita gyűjtőpontjában három téma állt:

— az egyesület elnökségének tevékenysége a tisztújítás óta;

— az ágazat átalakulása a kincstári gazdálkodás irányába;

— kapcsolatunk a társadalommal (vadászok, zöldek).

A vita a tervezettnél hosszabb ideig, egészen vacsoráig tartott. A többi tervezett napirend megvitatására az éjszakába nyúlóan került sor.

Így:

— az 1991. évi soproni vándorgyűlés előkészítése;

— az újjáélelt Erdészeti Lapok értékelése;

— szakmai tapasztalatcseré és továbbképzési lehetőségek keresése.

A titkári értekezlet másnapját az Esztergomi Bazilika Kincstárának és a Mindszenty emlékkiállítás megtekintésével kezdtük. Utána terepi bemutatón vettünk részt a pilismaróti, pilisszentkereszti és a visegrádi erdészet területén. A terepi bemutató a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság erdőfelújítási gondjaiból és eredményeiből nyújtott izelítőt.

EGYESÜLETI HÍREK

Kitüntetés: *Dessewffy Imre* minisztériumi tanácsos, a Faipari Kutató Intézet volt igazgatója nyugállományba vonulása alkalmából a MAGYAR KÖZTÁRSASÁG CSILLAGRENDJE kitüntetésben részesült.

□

Közlemény

Az Országos Erdészeti Egyesület az „Erdészeti Lapok” kezdeményezésére május 14-én a környezet- és természetvédő mozgalmak, valamint az erdészeti ágazat szakemberei tanácskozást tartottak az új erdőtörvény előkészítéséről.

A megbeszélésen a hazai erdők számos létfontosságú kérdése került napirendre.

Így az

- erdővagyon megőrzés elsődlegessége;
- az erdőt alkotó valamennyi növény, állatfaj és a termőhely egységének szemléletén alapuló erdőgazdálkodás;
- a természetbarát és környezetkímélő fakitermelési módszerek és eszközök elterjesztésének szükségessége;
- az erdők újratelepítését akadályozó túlszaporodott vadállomány;
- a természetvédelmi területek kezelése.

Az erdőtörvénynek parlamenti vitára bocsátása előtt a jelen volt szervezetek és szakemberek folyamatosan egyeztetik nézeteiket.

□

Halálozás

Április 21-én fájdalmasan korán, életének 54. évében, alkotómunkájának teljében elhunyt *dr. Mendlik Géza* erdőmérnök, kandidátus, az ERTI Erdőművelési és Fatermelési Osztályának tudományos főmunkatársa. Fő kutatási területe kezdettől fogva a bükkösök nevelésének és fatermésének vizsgálata volt, folytatva Fekete Zoltán és Birck Oszkár munkáját. Kísérleti területeit nagy hozzáértéssel gondozta, és a hosszúlejáratú erdőnevelési és fatermési kísérleti területek hálózatát jelentősen továbbfejlesztette, kiegészítve a természetes felújítások vizsgálatával. 1967-ben Birck Oszkár új bükk fatermési táblát szerkesztett, majd az újrafelvételek alapján pontosította a bükk növekedésmentét, és 1983-ban új bükk fatermési táblát szerkesztett. A hazai bükkösök fatermését és erdőnevelését átfogó kandidátusi disszertációját 1987-ben védte meg. A Bükk monográfia társszerzője. Több tucat tudományos szakdolgozatot, zárójelentést készített. Munkásságát 1979-ben megosztott Akadémiai Díjjal, két Kiváló Dolgozó kitüntetéssel ismerték el.

Dr. Halupa Lajos

□

Kidőlt egy magányos tanúfa

Búcsú Zsirai Gyulától

Életének 93. évében, 1991. április 12-én elhunyt *Zsirai Gyula* gyémánt diplomás erdőmérnök. A kiváló gyakorlati szakembernek magasfokú hívatásszeretete, fegyelmezett magatartása, példás rendszeretete, utolérhetetlen pontossága, remek szervezőképessége, baráti segítségnyújtása, odaadó hazaszeretete, erdész közösségünkhöz, az OEE-hez való ragaszkodása arra készítet, hogy munkásságának felidézésével emléket szerény soraimmal lapunkban tegyem marandóvá. Kötelez erre a régi, majd félévszázados igazi baráti

együtműködés is, 1942-ben lillafüredi erdőművelési tanulmányút során ismertem meg, majd 1948–1961 között a bakoyni esztendőim alatt volt szigorú főnököm, Sopronban pedig 22 éven át segítő munkatársam.

1898-ban Ivánegerszegen (Vas megye) született. A soproni liceumban szerzett érettségi után katona; résztvesz az első világháborúban. Csak ezt követően, már Sopronban kezd meg erdőmérnöki tanulmányait. 1926-ban szerez erdőmérnöki oklevelet. Rövid bujáki magánuradalmi szolgálat után 1928-ban kerül az Államerdészethez: Gödöllő és Miskolc voltak állomáshelyei. Résztvesz a második világháborúban is, majd 1948-tól a győri Erdőgazgatósághoz, illetve a veszprémi Egyesüléshez, a devecseri Erdőgazdasághoz, és újból a győri Erdőgazdasághoz kerül osztályvezetői, főmérnöki munkakörökben. 1961-ben kéri nyugdíjaztatását és Sopronba költözik. Itt az Egyetem Erdőművelési Tanszékén dolgozik, a kísérleti területek felvételében és adatfeldolgozásában volt nagy segítségünkre.

Családot nem alapított — sokszor emlegette a fiatalok előtt elítélendő példaként — de testvérei révén a nagy rokonság, sok esetben a tanszéken dolgozók kisebb-nagyobb gondját is magáévá téve vált nélkülözhetetlenné a szűkebb közösség számára.

Sohasem volt pártban, s vállalta az ezzel járó hátrányokat; nagy kitüntetésben nem részesült. Mégis volt olyan elismerése, amely egyedül neki adatott meg: 1952-ben a veszprémi Egyesülés igazgató helyettesi munkakörében lelkiismeretes, szakmai tevékenységéért — előttem, a háború után elsőnek — az OEE vezetője nyújtotta át számára, az eddig tiltott címet, a főmérnöki kinevezést. Ma különösen fontosnak tartom példáját felemlíteni, mert azokban a nehéz esztendőkhöz sem lehetett egy erdész szakember feladata más, mint odaadón munkálkodni az erdők területének, fatermési és védelmi adottságainak fokozásán!

Tisztelt Főmérnök úr! Kedves Gyuszi bácsi!

Sorsom nagy szerencséje, hogy mellém ilyen jó, tapasztalt, önzetlen „Öreg barátot” állított. Erdész közösségünk nevében, elsősorban azonban a magam nevében mondok köszönetet mindenért, s igaz szívvel kívánunk „Üdvöt az erdésznek!”

Majer Antal

□

Megkésetten vettük sajnálattal a szomorú hírt, hogy *Vezán Ferenc* erdész 71 éves korában, 42 évet szolgálva az erdőt, Kecskeméten elhunyt.

Kachalmann Győző erdőmérnök életének 76. évében, Esztergomban elhunyt.

□

Helyreigazítás:

Lapunk áprilisi számában, a hátsó, belső oldalának baloldali oszlopa alulról második bekezdésében sajnos szövegmaradás történt. A Szegedről szó után beszúrandó: *1930-ban került a Nógrád megyei Bujákra, 1947-ben Zalaegerszegre, ahol...* (A hibás szedésért elnézést kér a szerkesztő.)

Az Erdészeti Lapok 1991. februári száma 63. oldalának elején a hirdetés ötödik sorában álló „fajú” helyett értelemszerűen „sáját” vagy „selmecí-soproni” irandó, amire ugyanebben a mondatban az első ismert selmeci nyomtatott dalszövegyűjtemény 1826-os kiadási dátuma is utal. A „...német tartalomjegyzék zárja.” után új bekezdésben elhelyezendő: „A kötet szerkesztői: Szemerey Tamás a: Kisfűl (fm) és Gál Péter a: KVHzi (em)”

TERVPÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Dunai Vízlépcső Kormánybiztosa, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium, a Földművelésügyi Minisztérium, a Közép-Dunavidéki Intéző Bizottság, Visegrád Nagyközség Önkormányzata és Nagymaros Nagyközség Önkormányzata tervpályázatot hirdet

*„A Visegrád–nagymarosi térség
tájrendezési és folyamszabályozási tervpályázata”
címmel.*

A tervpályázat célja a megkezdett építés által sérült térség rehabilitációját szolgáló olyan elvi és gyakorlatban megvalósítható tájrendezési program megfogalmazása, amelynek javaslatai

- a Dunakanyar egyedülálló táji szépségének helyreállítására,
- a tájvédelem kiterjesztésére,
- a nagymarosi „munkagödör” elbontásával szükségszerűen együttjáró — ökológiai prioritáson alapuló, de ugyanakkor komplex érdekeket érvényesítő — mederszabályozásra, optimális parthasználatra,
- a térség sajátos táji–természeti, kultúrtörténeti értékeire épülő idegenforgalmi fejlesztési javaslatokra

irányulnak.

A benyújtandó munkarészek:

1. Tájrendezési akcióterületek lehatárolása a régióon belül (tájvédelmi, területfejlesztési célok, térségi funkciók).
M = 1:100 000
2. Folyamszabályozási és parthasználati terv.
M = 1:10 000
3. Visegrád–Dömös–Nagymaros területfelhasználási, szerkezeti javaslata.
M = 1:4 000
4. Látványértékelés a helyreállított Duna–szakaszra és környezetére.
5. A helyreállítás elvi, koncepcionális megfontolásai, a tervezési javaslatok (1–4. feladat) műleírása.

A tervpályázat országos, nyilvános és titkos.

A tervpályázati kiírás és mellékletei:

1991. május 30–tól

vehetők át a Dunai Vízlépcső Kormánybiztosi Titkárságon (Budapest, V., Kossuth tér 4. III. em. 30.), valamint a Közép–Dunavölgyi Vízügyi Igazgatóságon (Budapest, VIII., Rákóczi u. 41. III. em. 312.) hétköznap 10–14 óra között, 500,- Ft egyidejű befizetésével.

A pályaműveket a Dunai Vízlépcső Kormánybiztosi Titkárság címére, kizárólag postán lehet beküldeni. A benyújtási — postára adási — határidő:

1991. szeptember 30. 24 óra

A tervpályázat eredményhirdetése:

1991. október 31.

A tervpályázaton saját szellemi munkájával résztvehet minden belföldön és külföldön élő magyar* vagy lakhatási engedéllyel rendelkező külföldi magán, illetőleg jogi személy, ha a pályázati kiírás feltételeit magára nézve elismeri és vele szemben összeférhetetlenségi vagy kizáró ok nem áll fenn.
Budapest, 1991. május hó

Bíráló bizottság

* A kiíró szervezetek szándéka, hogy a helyreállítás ügyét szolgálók körét bővítse azokkal a külföldön élő magyarokkal, akiknek lehetőségük van szakmailag segíteni a legkedvezőbb megoldások megfogalmazását.